

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALISTICKÁ STOPA JAKO DŮKAZNÍ
PROSTŘEDEK K USVĚDČENÍ PACHATELE**

Autor práce: Karlíčková Hedvika

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Skabalík František

Katedra: právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, JUDr. Františku Skabalíkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KARLÍČKOVÁ, H. *Kriminalistická stopa jako důkazní prostředek k usvědčení pachatele : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. 55 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. František Skabalík.

Klíčová slova: kriminalistika, kriminalistická stopa, pachatel, policie, trestný čin, ohledání, dokazování

Kriminalistické stopy jsou už od historie jedním z nejdůležitějších objektů v kriminalistice. V současnosti se jejich význam stále zvyšuje, protože pachatelé trestných činů používají nové prostředky. Cílem policistů Policie ČR je na základě nalezených stop dopadnout pachatele. Na základě analýzy odborné literatury jsou v práci objasněny základní pojmy a popsány jednotlivé druhy stop. Popsány jsou také metody, podle kterých policisté Policie ČR a strážníci obecní policie postupují na místě trestného činu.

V praktické části bakalářská práce porovnává povinnosti, oprávnění a činnosti příslušníků Policie ČR a strážníků obecní policie na místě trestného činu.

ABSTRACT

KARLÍČKOVÁ, H. *Criminal Evidence of a Criminal Conviction : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019. 55 p.
Supervisor : JUDr. František Skabalík.

Key words: evidence, police, criminology, perpetrator, crime

Criminal evidence is one of the most important elements of criminology. Nowadays, its importance increases along with the new instruments used by the perpetrators. The main goal of the criminologist is to conduct investigations with the aim of finding the perpetrator. Based on literature analysis, there is a description of the main objectives and the various criminal characteristics. The thesis also describes the methods applied in the crime scene by both criminologists and the police force.

In the practical part of the bachelor thesis there is a comparison between the competencies of criminologists and those of the police force.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Kriminalistika jako věda	11
2.1 Historie	11
2.2 Pojem.....	11
2.3 Systém kriminalistiky.....	13
3 Kriminalistické stopy	16
3.1 Definice kriminalistických stop.....	16
3.2 Význam kriminalistických stop.....	18
3.3 Stopy paměťové.....	20
3.4 Stopy materiální	20
3.5 Daktyloskopické stopy	23
3.6 Trasologické stopy	24
3.7 Biologické stopy.....	25
3.8 Mechanoskopické stopy	26
3.9 Balistické stopy	26
3.10 Pachové stopy	26
3.11 Věcné stopy.....	27
3.12 Mikrostopy.....	27
4 Kriminalistická identifikace	29
4.1 Základní principy identifikace.....	31
4.2 Kriminalistické verze	32
4.3 Objekty kriminalistické identifikace	34
4.4 Poznávací metody.....	35
5 Kriminalistické metody	36
5.1 Ohledání	36
5.2 Výslech.....	38

5.3	Konfrontace	38
5.4	Kriminalistická rekognice	39
5.5	Kriminalistický experiment	40
5.6	Kriminalistická rekonstrukce	41
5.7	Prohlídka	41
5.8	Prověrka výpovědi na místě	42
5.9	Využití znalců a odborníků	42
5.10	Kriminalistická informatika	43
5.11	Pátrání	44
6	Důkazní prostředky trestního řízení	46
7	Postavení obecní policie vs. místo trestného činu.....	47
7.1	Způsob vzdělávání a odbornost strážníků.	51
8	Výzkum činnosti policistů Policie ČR a strážníků obecní policie	53
	Závěr	55
	Seznam použitých zdrojů	57

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala „*Kriminalistická stopa jako důkazní prostředek k usvědčení pachatele*“. Kriminalistika, kriminologie a trestní právo jsou předměty, které pro mě byly během studia nejzajímavější. Můj zájem o tuto problematiku vzrostl absolvováním praxe na obvodním oddělení Policie ČR ve Strakonících.

Kriminalita a páčání trestné činnosti jsou aktuálním tématem naší společnosti a je potřeba proti tomuto jevu bojovat. Přesto, že v posledních letech dochází k poklesu nápadu kriminality, se však naopak zvyšuje „profesní úroveň“ pachatelů při páčání trestné činnosti, nebo při zastírání trestné činnosti, vytvářením tzv. klamných stop na místech trestných činů. Díky novým technologiím a jejich dostupnosti se liší povaha, pestrost a variabilita páčání trestných činů ze strany pachatelů trestných činů, ale také tyto změny zároveň kladou nároky na zvyšování profesní úrovně a technické vybavení orgánů činných v trestním řízení při vyhledávání a zajišťování stop na místech trestných činů. Každý zanechá na místě trestného činu nějakou stopu, která je více či méně viditelná a použitelná. V každém případě ale dochází ke změně v prostředí. S těmito změnami a stopami pracují především kriminalističtí technici Policie ČR, kteří velmi důkladně dané prostředí místa trestného činu zkoumají. Na základě všech stop jako důkazů je cílem dopadnout a odsoudit pachatele. Než se však na místo trestného činu dostaví specialisté na ohledání míst trestných činů, je nutno do jejich příchodu tato místa zajistit tak, aby nedošlo k poškození, znehodnocení nebo zničení případných kriminalistických stop apod.

V řadě měst a obcí se setkáváme na ulicích i se strážníky obecních a městských policií, kteří v mnoha případech jsou první na místě trestných činů a musí nějakým způsobem tato místa zajistit do příjezdu policistů Policie ČR. Právě způsob těchto zajištění může v konečném důsledku ovlivnit pozitivní, nebo negativní výsledky ohledání místa trestného činu.

První kapitola, která následuje za úvodem a cílem práce, se stručně věnuje historickému vývoji kriminalistiky, vysvětluje samotný pojem kriminalistika a její systém.

Dále následuje kapitola, která je zaměřena na kriminalistické stopy a jejich definice dle různých autorů. Stopy jsou děleny do několika skupin a všechny je potřeba na místě

činu zajistit. Každý druh stopy má svůj význam. Kriminalisté i strážníci obecní policie musí všechny druhy stop znát i přesto, že strážníci žádné stopy nezajišťují. Se stopami souvisí následující dvě kapitoly, kterými jsou metody, které policisté při své práci využívají a následná identifikace pachatele. Identifikace je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti, kterou je zjišťován vztah mezi stopou a objektem. Jejím cílem je zjistit na základě zajištěných stop a na základě použitých metod pachatele trestného činu.

Další kapitola se zabývá důkazními prostředky. Jsou to zákonem stanovené postupy orgánů činných v trestním řízení. Toto je upraveno trestním právem procesním, které je součástí práva veřejného. Cílem trestního řízení je zjistit a vyšetřit trestný čin, identifikovat pachatele a toho poté postavit před soud a vynést rozhodnutí o vině a trestu.

Poslední kapitolou je činnost strážníků obecní policie na místě činu. Jejich povinnosti a oprávnění se velmi liší, jelikož strážníci obecní policie nemohou ohledávat místo činu, toto musí pouze zajistit před nepovoleným vstupem osob, před poničením stop a čekají na příjezd policie. V této kapitole bude zmíněna právní úprava k povinnostem, oprávněním a činnostem strážníků při zajištění míst trestných činů včetně oblastí znalostí, na které musí čekatelé/strážníci znát odpovědi u zkoušky před komisí Ministerstva vnitra. Tato poslední část bude vyhodnocena na základě řízených rozhovorů s policisty a strážníky městské policie.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Práce je zaměřena na význam kriminalistických stop při usvědčování pachatele z trestného činu. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy důležité k pochopení celkové problematiky.

Cílem této práce bylo na základě prostudované literatury objasnit a definovat pojem kriminalistická stopa a ukázat postupy a metody, podle kterých strážníci obecní policie a kriminalističtí technici Policie ČR postupují při své práci. Policisté Policie ČR se na základě zajištěných stop snaží odhalit a identifikovat pachatele. Na základě výsledků jejich zkoumání je cílem zjistit a usvědčit pachatele. V této části budou srovnány definice několika autorů a na základě analýzy bude porovnáno, v čem se liší a v čem se shodují.

Jelikož policisté Policie ČR spolupracují i s dalšími orgány, jako je například obecní policie, budou porovnány povinnosti a oprávnění policistů Policie ČR s povinnostmi a oprávněními strážníků obecní policie na místě trestného činu. Budou ukázány rozdíly v práci obou sborů, jelikož městská policie není orgánem činným v trestním řízení.

Poslední částí bude na základě odpovědí z řízených rozhovorů s policisty ČR a strážníky městské policie porovnat jejich pravomoci, zjistit, jaký sbor se na místě objevuje jako první a v jaké míře se podílí na ohledání místa trestného činu. Cílem bude na základě odpovědí zjistit případné návrhy na zlepšení možné spolupráce jednotlivých subjektů.

2 Kriminalistika jako věda

2.1 Historie

Každá lidská společnost se již od svého vzniku potýkala s jedinci, kteří se dopouštěli společensky nežádoucího chování, které ohrožovalo a škodilo ostatním. Aby nedocházelo k ohrožení formujících se vztahů, bylo nutné určit jistá pravidla chování. Nejdříve se pravidla objevila ve formě nepsané, v souvislosti s vývojem civilizace bylo později nutné, tato pravidla formovat do písemné podoby.

Za zakladatele moderní kriminalistiky je považován Hans Gross s jeho první učebnicí kriminalistiky, která nese název „Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik“ z roku 1904. Věnoval se převážně stopám trasologickým, stopám krve a morfologickým znakům osoby. Z jeho knih a příruček vycházela většina evropských kriminalistů. Kriminalistika je poměrně mladý vědní obor, který díky své obsáhlosti využívá poznatky z mnoha dalších oborů, jako jsou psychologie, biologie, kybernetika a fyzikálně matematické obory. Hlavní vývoj této vědy se datuje do 19. století, ve kterém došlo k rozsáhlému rozvoji přírodních a technických věd.¹ Musil² ve své knize uvádí, že důvodem, proč nebylo v definování kriminalistiky dosaženo naprosté shody, je to, že jako samostatná vědní disciplína vznikla poměrně nedávno. Kromě výše jmenovaných vypracovává kriminalistika v souladu s trestním zákonem a trestním řádem metody, postupy a prostředky sloužící k vyšetřování, k úspěšnému odhalení pachatele a snaží se preventivně působit proti páčání další trestné činnosti.³

Společenské poslání kriminalistiky je pozitivní, jelikož její hlavní funkcí je přispět k úspěšnému boji s kriminalitou.

2.2 Pojem

Kriminalistika je v současnosti významný a specifický vědní obor zabývající se zločinností. Jde o samostatný vědní obor, který slouží ochraně občanů a státu před trestnými činy tím, že objasňuje zákonitosti vzniku stop a jiných kriminalisticky relevantních skutečností, zajišťuje je, zkoumá a dle potřeb trestního zákona a trestního

¹ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 175 s. ISBN 80-86473-82-1. s. 43, 78.

² MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 9.

³ STRAUS, J., NĚMEC, M. *Teorie a metodologie kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1. s. 13-17.

řádu vypracovává postupy a metody úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti. Patří mezi společenské vědy a někdy bývá některými kriminalisty nesprávně zužována na kriminalisticko-technickou a expertizní činnost. Aby tato nová nauka mohla být zařazena do systému věd, musela splňovat všechny atributy vědy, tzn., musí být logicky organizovaným systémem teorií.⁴ Je to věda hraniční neboli interdisciplinární a má velmi blízko k právním vědám, především k trestnímu právu hmotnému a procesnímu, stejně jako k součásti správního práva – bezpečnostnímu právu.⁵ Musil⁶ ve své knize doplňuje definici tím, že kriminalistika je samostatná věda, jejíž samostatnost je dána předmětem zkoumání, jímž se nezabývá žádná jiná disciplína. Její předmět je natolik významný, že je společensky žádoucí mu věnovat značnou pozornost. Díky tomu je výuka této vědy ve vyspělých zemích zařazena do osnov středních a vysokých škol.

Nejdůležitějším pojmem je kriminalistická stopa, která je hlavním zdrojem informací o trestném činu. Předmětem kriminalistiky jsou zákonitosti vzniku a zániku stop a důkazů a dále vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využití těchto stop, důkazů a významných skutečností. Tím slouží k ochraně občanů a státu před trestnými činy. Kriminalistika velmi úzce souvisí s některými forezními vědami – kriminologií, penologií, soudním lékařstvím a soudní psychologií. Všechny tyto obory se zabývají trestnými činy, společensky škodlivými událostmi a jejich následky, dále pachateli trestných činů a jejich činností, ale i činností pracovníků Policie ČR, soudů, znalců a v neposlední řadě se zabývá především oběťmi trestných činů.

Objekty, které kriminalistika zkoumá, je možné dle Musila⁷ rozdělit do tří skupin:

- veškeré skutkové znaky trestných činů včetně osob pachatele
- stopy trestných činů a nositelé stop
- činnost policie, orgánů činných v trestním řízení a znalců při odhalování a vyšetřování trestných činů a při zkoumání stop.

⁴ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 175 s. ISBN 80-86473-82-1. s. 44.

⁵ STRAUS, J., NĚMEC, M. *Teorie a metodologie kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1. s. 17.

⁶ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 11.

⁷ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 9.

Kriminalistická věda zkoumá tyto objekty z hlediska specifických okruhů zákonitostí objektivní reality. Rozlišujeme dva základní okruhy, které jsou většinou autorů definovány jako **specifický předmět kriminalistické vědy**:

- zákonitosti vzniku, trvání a zániku kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a jiných kriminalisticky významných informací o spáchaných trestných činech
- zákonitosti vyhledávání, zajišťování, shromažďování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, soudních důkazů a kriminalisticky významných informací v zájmu rychlého, úplného a objektivního odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů.

Hraničními obory kriminalistiky jsou kriminologie, viktimologie, trestní právo hmotné a procesní, policejní právo a forenzní disciplíny.

2.3 Systém kriminalistiky⁸

Strukturu kriminalistiky rozděluje Musil do třech kategorií:

I. Úvod do kriminalistické vědy

Tato část tvoří pouze zlomek celé kriminalistické vědy. Obsahuje nejobecnější tvrzení, zabývá se předmětem zkoumání a vztahem kriminalistiky k ostatním vědám, jejím systémem, společenským posláním, metodami kriminalistické vědy a její historií. V porovnání s dalšími dvěma částmi je tato část velmi stručná.

II. Obecná část kriminalistiky

Zabývá se kriminalistickým učením o trestném činu a stopách a metodami odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů, které jsou rozděleny do třech kategorií:

- Obecná metodologie kriminalistické praxe pojednává o kriminalisticky relevantních znacích trestného činu, které jsou shrnuté v pojmu kriminalistická charakteristika trestného činu.

⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 11-13.

- Technické a přírodovědné kriminalistické metody obsahují obecná tvrzení, která se vztahují k ústřednímu pojmu, což je stopa. Patří sem také pojednání o třídění stop.
- Taktické kriminalistické metody je oddíl nejobsáhlejší a věnuje se kriminalistickým metodám odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů.

III. Zvláštní část kriminalistiky

Tato část se nazývá metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Obsahuje specifika vztahující se k určitým druhům trestných činů vymezeným typovou kriminalistickou charakteristikou a je dělena na dvě části - **obecné otázky metodiky vyšetřování a jednotlivé metodiky**. Druhá část je stěžejním oddílem, který se zabývá metodikou vyšetřování vražd, krádeží atd. Každá z metodik obsahuje popis kriminalistické charakteristiky daného druhu trestných činů, popis typických stop vznikajících při jejich páchání a popis vyšetřovacích situací, které se při vyšetřování utváří. Metodiky obsahují také návod pro vyšetřovatele, jak by měl při vyšetřování konkrétního druhu trestného činu postupovat, tzn. popisují metody aplikovatelné při vyšetřování.⁹

A) Kriminalistická technika

Kriminalisticko-technické metody slouží ke zkoumání materiálních stop. Využívají se k tomu lupy, mikroskopy, ultrafialové, infračervené záření a rentgenové záření, zjišťování bodu varu a spektrální metody. Mezi nejvýznamnější z metod patří daktyloskopie, odorologie, trasologie, mechanoskopie a mnoho dalších, které jsou blíže popsány v následující kapitole.

B) Kriminalistická taktika

Tato část kriminalistiky rozpracovává a zkoumá metody, taktické postupy, řešení kriminalistických situací, dokumentaci úkonů a operace zaměřené na získání kriminalisticky relevantních informací ze stop. Pracuje se stopami, které jsou uloženy ve vědomí člověka. Aby mohly být taktické metody uplatněny, musí splňovat podmínku zákonnosti, vědecké a praktické odůvodnitelnosti. Nejčastěji se využívají metody

⁹ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 15-16.

ohledání, rekognice, kriminalistický experiment, výslech, konfrontace a další blíže popsané v páté kapitole.¹⁰

C) Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů

Metodika zkoumá a odhaluje zákonitosti vzniku stop a postupy při vyhledávání, zajišťování a využití stop. Zaměřuje se na určitý typ trestného činu a předpokládanou vyšetřovací situaci. Cílem je vytvoření a uspořádání systému poznatků a doporučení pro efektivní postup orgánů v procesu poznávání trestných činů. Základní rozlišované metody jsou metodika vyšetřování vražd, loupeží, mravnostních trestných činů, krádeží, podvodů, počítačové kriminality.¹¹

¹⁰ POLÁK, P., KUBALA, J. *Repetitorium kriminalistiky*, Bratislava : Iura Edition, 2009. 210 s. ISBN 978-80-8078-351-8. s. 23, 55.

¹¹ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3. s. 13-15.

3 Kriminalistické stopy

3.1 Definice kriminalistických stop

Definice kriminalistické stopy je mnoho, stejně jako kriminalistů, kteří se tímto tématem zabývají. Dle Musila¹² je kriminalistická stopa základní kategorií a jedním z hlavních objektů v kriminalistice. Je dominantním a stěžejním zdrojem informace o trestném činu a východiskem poznávacího procesu, směřujícím k odhalování a vyšetřování trestných činů. Stopa je změnou v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně, místně a časově souvisí s vyšetřovanou událostí.

Doležalová¹³ se ve své knize „Kriminalistická technika“ opírá o myšlenku Locarda, která zní, že „*při kontaktu dvou objektů dochází k výměně.*“ Je tedy nemožné, aby pachatel na místě činu nezanechal stopu své přítomnosti. Přichází do kontaktu s prostředím, nějakou stopu na místo přinese a také si nějakou odnese. Jde například o vlasy, krev, vlákna.

Událost trestného činu „*jako jeden z materiálních jevů objektivní reality, který spočívá zpravidla ve vzájemném působení dvou systémů: na jedné straně pachatele a jím použitých prostředků a na druhé straně místa činu a na něm se nacházejících předmětů útoku.*“ popisuje Protivinský¹⁴ ve své knize.

Všechny změny, které se dají zjistit a lze z nich zjistit informaci o pachateli pomocí speciálních metod, se považují za kriminalistickou stopu. Stopu jako změnu ve vědomí člověka nebo v materiálním prostředí, která souvisí s relevantní událostí příčinně, místně nebo časově a je využitelná a zjistitelná, definuje Porada.¹⁵

Na základě uvedených definic lze shrnout, že se autoři shodují v tom, že stopa je určitá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka. Musí vždy dojít ke

¹² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 75-78.

¹³ DOLEŽALOVÁ, B. a kol., *Kriminalistická technika*, Pezinok : SOŠ PZ Pezinok, 2012. 118 s. ISBN 978-80-970154-2-8. s. 13.

¹⁴ PROTIVINSKÝ, M. *Základy kriminalistiky*, Praha : Armex Publishing, 2014. 160 s. ISBN 978-80-86795-50-8. s. 12.

¹⁵ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika I*, Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1995. 98 s. ISBN 80-7067-451-2. s. 20-29.

kontaktu dvou objektů, tzn. ke kontaktu pachatele s předmětem útoku. Většina se shoduje také v tom, že má stopa příčinnou, časovou a místní souvislost s vyšetřovanou událostí. Stopy jako jsou např. vlasy, tkáň a krev je možné zajistit pomocí dostupných metod a postupů a vyhodnotit je. Tyto znaky formulují všichni výše zmínění autoři, lze tedy říci, že se shodují v základní definici.

Jedná se o kriminalisticky, nebo trestně právně relevantní (významnou) událost, která je dělena do šesti skupin:

- **trestné činy** – tvoří nejčastější skupinu, jsou taxativně vyjmenovány v trestním zákoně
- **přestupky** – vyjmenovány v přestupkovém zákoně a jiných zákonech, z hlediska kriminalistické praxe nejsou příliš frekventovány
- **sebevraždy** – předmětem zájmu jsou pouze do doby, než je prokázáno, že se skutečně o sebevraždu jednalo, že např. nešlo a snahu pachatele zakrýt stopy vraždy,
- **náhlá úmrtí** – zkoumají se, pokud budí podezřelý dojem i přes prohlášení lékaře, že šlo o úmrtí z přirozené příčiny, kriminalistický zájem končí jednoznačným prokázáním přirozené příčiny smrti,
- **nešťastné náhody** – jde především o nechtěné a nezaviněné úrazy např. při pádu z výšky, kriminalistický zájem končí prokázáním skutečnosti, že nebyly porušeny bezpečnostní předpisy a nebyl spáchán přestupek,
- **škodlivé působení přírodních sil** – v našich klimatických podmínkách jde především o působení atmosférické elektřiny (úder blesku) a silného vzdušného proudění (větru), výjimečně sem jsou řazeny povodně a záplavy, zájem kriminalistů končí prokázáním, že nebyl spáchán trestný čin.¹⁶

Kriminalistika považuje trestný čin za materiální jev objektivní reality, který spočívá ve vzájemném působení pachatele (nebo pachatelů) a použitých prostředků na jedné straně a okolního prostředí na straně druhé. Teorie vzájemného působení je považována za nejobecnější východisko pro formulování problematiky kriminalistických stop. Znamená to, že pokud na sebe vzájemně a současně působí dva

¹⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 75-78.

nebo více objektů, dochází ke vzájemnému předávání informací a k působení jednotlivých objektů a jejich vlastností. Ke změnám dochází v anorganické i organické přírodě a ve vědomí lidí. Ke změnám ve vědomí lidí dochází zprostředkovaně pomocí smyslů, které jsou tam jako vjemy zafixovány a mohou být díky poškození smyslových orgánů nepřesné. Kriminalisticky relevantní informace může mít **formu vnější**, což jsou např. daktyloskopické stopy a stopy pneumatik nebo **formu vnitřní** a to je např. složení biologických a chemických stop. Ne všechny takové změny jsou pro kriminalistiku významné. Stopy, které s kriminalisticky relevantní událostí nesouvisí, jsou například otisky obrazců papírných linií domácích osob nebo předměty, které na místo mohl odhodit náhodný chodec. Postupně tyto stopy kriminalisté vylučují.¹⁷

3.2 Význam kriminalistických stop

Informace získané ze stop je možné použít jako důkaz při zjištění objektivní pravdy o vyšetřované události. Výsledek jejich zkoumání umožňuje vytvořit si představu o jednotlivých detailech, za kterých došlo k trestnému činu, představu o vlastnostech pachatelů a zvláštěnostech prostředků, které byly použity ke spáchání trestného činu a nejdůležitějším výsledkem je identifikace konkrétního objektu. Každá ze stop má kriminalisticko-technický a kriminalisticko-taktický význam.

- **Kriminalisticko-technický význam** spočívá ve využití stopy v procesu identifikace osoby nebo zvířete, které stopu vytvořily. Výsledek má zásadní význam pro objasnění kriminalisticky relevantní události. Ne všechny stopy mají potřebný význam a hodnotu a není proto možné je použít v procesu identifikace. Může to být způsobeno tím, že znaky nejsou dostatečně zřetelné a využitelné nebo nemají potřebný počet individuálních identifikačních znaků.
- **Kriminalisticko-taktický význam** spočívá v tom, že stopa poskytuje informace o způsobu provedení relevantní události a informace o osobách, které se na ní podílely. Objasňuje, jakým způsobem čin provedly a jakým způsobem se na místo a z místa dostaly. Z této stránky lze zjistit, zda pachatel místo činu znal, zda měl potřebné znalosti a schopnosti, aby

¹⁷ MUSIL, J. a kolektiv. *Kriminalistika – vybrané problémy teorie a metodologie*, Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0. s. 53-56.

překonal překážky. Každá kriminalistická stopa má taktický význam bez ohledu na to, zda má i význam technický.¹⁸

Každá kriminalistická stopa má technickou, taktickou a procesní hodnotu. Technická se zaměřuje na význam stopy a její upotřebitelnost. Taktická hodnota nese informaci o pachateli, o tom, o jakou událost se jedná a jaký má význam pro stanovení verzí a následných úkonů. Procesní hodnota používá stopu jako důkazní prostředek. V průběhu zjištění, zajištění a vyhodnocení musí být dodrženy všechny podmínky a legalita. Vše musí být nezpochybnitelné, jednoznačné a zdokumentované.

Kriminalisté jsou schopni díky stopám zjistit průběh a činnost pachatele a dalších zúčastněných osob. Trestný čin lze chápat jako proces prostorově a časově ohraničeného pohybu hmoty a na základě toho kriminalističtí technici pracují. Významné jsou i jiné kriminalisticky relevantní informace, ale ve srovnání se stopami jsou méně důležité. Jde o informace, které jsou získávány z tzv. srovnávacích materiálů nebo z kriminalistických evidencí.¹⁹

Stopy zanikají nebo se mění. Mohou být úmyslně zničeny osobou, která je zainteresovaná na jejím zničení, tzn. že pachatel otře objekty, kterých se dotýkal. K neúmyslnému zničení dochází buď pracovníky Policie ČR, kteří se mohli dotknout předmětu dříve, než prověřili, zda na něm je nějaká stopa nebo je zničí osoby, které se na místě činu pohybují neoprávněně. Dalším způsobem zničení stop je působení vnějších přírodních vlivů jako je počasí, rozklad biologických materiálů nebo koroze.²⁰

Základní dělení stop je na paměťové (ve vědomí) a materiální. Zásadní rozdíl je v jejich vzniku. Paměťové vznikají ve vědomí člověka pomocí smyslových receptorů a nejvíce se uplatňuje využití zraku a sluchu. Pach, chuť a hmat se využívají ve výjimečných případech. Materiální stopy vznikají na nejrůznějších objektech neživé nebo živé přírody.

¹⁸ MUSIL, J. a kolektiv. *Kriminalistika – vybrané problémy teorie a metodologie*, Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0. s. 57.

¹⁹ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 9.

²⁰ MUSIL, J. a kolektiv. *Kriminalistika – vybrané problémy teorie a metodologie*, Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0. s. 53-54.

3.3 Stopy paměťové

Vznikají ve vědomí člověka odrazem (vjemem) a jde o proces vjemů, pocitů a představ, které nejsou závislé na vůli člověka. Strach, inteligence a schopnost zapamatování jsou dalšími vlivy, které na tyto podněty působí. Veškerý obraz světa je přeměněn na nervové impulsy, které jsou přiváděny do mozku.

Tyto stopy se využívají převážně v kriminalistické taktice, tzn. při výslechu, rekonstrukci a rekonstrukci. Jedná se o změnu biochemického složení jednotlivých mozkových buněk, změny ale nejsou dostatečně exaktně vyhodnotitelné. Nejsou ani dostatečně exaktně objasněny, ale je možné je rozdělit na krátkodobé (tyto jsou pro kriminalistiku nevýznamné), střednědobé a trvalého charakteru. Musil²¹ paměťové stopy nazývá stopami ideálními, které mohou nesprávně budit představu, že nemají materiální základ. Paměťové stopy vznikají zprostředkovaně pomocí lidských smyslů. Rozlišují se tedy stopy sluchové, zrakové, čichové, chuťové a hmatové. Všechny tyto stopy jsou vázány na charakter konkrétní osoby a její schopnost vnímání, fixování, vybavování a reprodukce informací. Tyto stopy nevznikají okamžitě po vjemu, ale k zafixování dochází v průběhu několika desítek sekund. Osoby s duševní poruchou nebo s mozkovým poraněním v důsledku dopravní nehody si nejsou schopny vybavit nebo sdělit obsah paměťových stop, např. děj bezprostředně předcházející dopravní nehodě. Psychologické a psychiatrické metody prověřují, zda nedošlo k fabulaci účastníků nehody. Tyto stopy nelze zpravidla využít opakovaně v konkrétní události. Jsou nedostupné, pokud konkrétní osoba nechce sdělit jejich obsah a neexistují ani žádné jiné prostředky, které by tento stav změnily. K jejich ztrátě dochází v případě, že osoba, která je má zafixovány v paměti, zemře.²²

3.4 Stopy materiální

Jde o stopy vzniklé působením pachatele nebo předmětů použitých na místě činu. Vznikají nejčastěji kontaktem dvou materiálních objektů. Nazývají se také stopami hmotnými a dají se charakterizovat jako všechny stopy, které byly vytvořeny mimo lidskou paměť. Jejich dělení je složitější než dělení stop paměťových. Dělí se podle kritéria druhu odrážенých vlastností do tří, případně čtyř skupin.

²¹ MUSIL, J. a kolektiv. *Kriminalistika – vybrané problémy teorie a metodologie*, Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0. s. 59.

²² STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 175 s. ISBN 80-86473-82-1. s. 91-93.

- **stopy odrážející vnější stavbu (strukturu) objektu**, který je vytvořil – stopy daktyloskopické, mechanoskopické, balistické, trasologické
- **stopy odrážející vnitřní stavbu (strukturu) objektu**, který je vytvořil – stopy biologické (krev, tkáň, vlasy, chlupy, sliny), chemické, psacích prostředků, Porada²³ tuto skupinu ještě rozšiřuje o stopy tepelné (vznikají působením vyšší teploty na další objekty), stopy exploze (vznik při výbuchu výbušnin a parních kotlů), hnilobné (vznikají biochemickým procesem působením bakterií) a pachové (např. zápach alkoholu, benzínu)
- **stopy odrážející funkční a dynamické vlastnosti objektu**, který je vytvořil – stopy hlasu, chůze, ručního písma
- **stopy obsahující sdruženou (komplexní) informaci** – daktyloskopická stopa vytvořená krví, stopy chůze vytvořené obuví, text psaný ručním písmem s použitím konkrétního psacího prostředku

A) Statické stopy

Vznikají, když se při kontaktu odráženého a odrážejícího objektu žádný z nich neposune. Vnější struktura objektu je ve stopě zobrazena a je shodná s reliéfem originálu, pouze zrcadlově a prostorově obrácená. Takto je zobrazena stopa papilárních linií a stopa dezénu pneumatiky. Rozlišují se stopy statické plošné a statické objemové.

Plošné stopy vznikají při vzájemném kontaktu, kdy jeden objekt předává hmotu druhému, aniž by došlo ke zdeformování vnější struktury. Patří sem stopy **navrstvení**, což jsou **otisky**, např. stopa zablácené obuvi na podlaze. Stopy **odvrstvení**, neboli **odtisky**, např. stopa čisté mokré obuvi na podlaze posypané něčím sypkým jako je mouka a stopy **periferní**, tj. **obrysově**, např. stopa setřesené sypké látky z obuvi při vstupu na čistou podlahu.

B) Dynamické stopy

Vznikají kontaktem odráženého a odrážejícího objektu, kdy jeden z nich se posune jedním směrem nebo se oba posunou v protisměru. Na povrchu odrážejícího objektu se vytvoří zobrazení vnějších vlastností objektu odraženého. Shoda zobrazení je

²³ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika I*, Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1995. 98 s. ISBN 80-7067-451-2. s. 22-23.

modifikována do podoby dynamické, např. do soustavy rýh. Řadí se sem i řezné, sečné, bodné a střelné rány, pokud obsahují informaci o tom, jakým druhem zbraně nebo škrtila byly rány způsobeny. Rozlišují se dynamické plošné a dynamické objemové stopy.

Dynamické plošné stopy vznikají posunem odraženého objektu jedním směrem, posunem obou objektů stejným směrem a jinou rychlostí nebo v protisměru, kdy odražený objekt předá část hmoty, aniž by došlo k deformaci jeho povrchu. Příkladem je brzdná stopa pneumatiky na betonové vozovce nebo stopa otěru laku na bocích karoserie dvou vozidel.

Dynamické objemové stopy vznikají předáním energie kontaktem dvou objektů, z nichž se jeden posune nebo se posunou oba v protisměru. Díky tlaku pohybujícího se objektu dochází k deformaci objektu měkčího. Nejčastěji se objemové stopy vyskytují v podobě rýhy, sešinutí a zhmoždění. **Rýha** je vytvořena malou plochou jako je např. hrot nebo hřebík a tím vzniká rýha na karoserii auta nebo na skle. **Sešinutí** je soustavou rýh a vzniká kontaktem větší plochy dvou objektů. Na povrchu odrážejícího povrchu se objeví prohlubeniny a vyvýšeniny, nejčastěji ve dřevě, plastu a ve skle. Odráženými objekty jsou nástroje a palné zbraně. Sešinutí je ze všech dynamických stop nejvhodnější pro získání informace o odraženém objektu. **Zhmoždění** vzniká při opakovaném působení jednoho objektu na druhý nebo při kontaktu dvou objektů, které se pohybují v nepravidelných směrech a vzniká také na objektu, který není způsobilý k přijetí informace v podobě sešinutí.²⁴ **Objemové stopy** jsou označeny jako vtisky vzniklé předáním energie objektu tvrdšího na objekt méně tvrdý nebo měkký. Jsou způsobeny tlakem nebo nárazem, jehož působením dojde k deformaci vnější struktury bez posunu objektů. Příkladem je stopa vzorku dezénu pneumatiky motorového vozidla v hlíně.²⁵

Mezi nejvýznamnější kriminalistické metody, které zde budou popsány, patří **daktyloskopie, grafologie, trasologie, mechanoskopie, balistika, kriminalistická biologie** a další.

²⁴ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 83-85.

²⁵ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 79-83.

3.5 Daktyloskopické stopy

Jedna z nejstarších a nejpropracovanějších metod kriminalistické techniky, která je využívána k identifikaci osob na základě otisků neboli obrazců papilárních linií, se nazývá **daktyloskopie**. Jednotlivé linie jsou odlišné a vytvářejí několik vzorů. Části těla, které tyto linie vytváří, jsou vnitřní strany prstů obou rukou, dlaní obou rukou, prsty a chodidla obou nohou. O tyto linie se lidstvo začalo více zajímat v 17. století, kdy Jan Evangelista Purkyně studoval stavbu a funkci lidské kůže a uvedl 9 základních vzorů otisků, které bohužel zůstaly v té době nevyužité. Daktyloskopie se stala významnější až v roce 1892 díky Francisovi Galtonovi. Jeho klasifikace se používá dodnes a jde o významnou identifikační metodu. Obrazce papilárních linií mají určité vlastnosti. Na světě neexistují dva jedinci, kteří by měli totožné otisky. Tyto otisky má každý jedinec po celý život stejné a neměnné. Nelze je ani odstranit, pokud nebude současně odstraněna zárodečná vrstva kůže. Daktyloskopie se využívá k identifikaci pachatelů a podezřelých, kteří zanechali na místě činu své otisky, k identifikaci mrtvol neznámé totožnosti, pokud jsou linie způsobilé k získání kvalitních otisků, ale i k rozhodnutí o tom, jakou částí těla s papilárními liniemi byla určitá stopa vytvořena.²⁶

Daktyloskopická stopa vzniká několika způsoby:

- **Objemová 3D stopa** je zrcadlově obrácený reliéf povrchové struktury. Tato stopa vznikne, pokud je objekt schopen plastické deformace – např. modelína. Pokud nedojde ke zničení stopy vlivem horka, zůstane stopa uchována. Detailněji jsou tyto stopy popsány v kapitole 3.4.
- **Přenesením** látky z povrchu předmětu dojde k porušení povrchové struktury nosiče stopy. K tomuto dochází působením vlhkosti, kdy se látka rozpustí a vznikne roztok, který pachatel může přenést na jiný předmět. Na vrcholcích papilárních linií mohou ulpět lepidlo jako je např. barva a lepidlo. Do této kategorie patří odvrstvené stopy, které vznikají přenosem určitého množství látek ze souvislého povrchu na papilární linie, např. jemná vrstva prachu na nábytku.

²⁶ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 446 s. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 37-49.

- **Navrstvením** vznikne stopa tak, že je z povrchu papilárních linií přenesena látka na vhodný nosič. Přenesena bývá barva, krev, prach. Tyto stopy jsou děleny na viditelné a neviditelné neboli latentní, např. pot.²⁷

Rozlišují se čtyři základní vzory otisků.

Vzor č. 1 se nazývá **oblouk – ARCH**. Je tvořen jednoduchými oblouky a neobsahuje žádnou deltu. Vzor č. 2 neboli **vír – WHORL** je tvořen kruhovými, oválnými a spirálovými obrazci a obsahují nejméně dvě delty. Vzorem č. 3 je **RADIAL** a č. 4 je **ULNAR**. Na to, aby mohl být objekt identifikován, je důležité sledovat individuální znaky. Na identifikaci je potřeba mít alespoň 12 shodných znaků.²⁸

3.6 Trasologické stopy

Jedná se o obor kriminalistické techniky, který se zabývá vyhledáváním, zajištěním a zkoumáním stop bosých nohou, stop bot, dopravních prostředků a stop podobného druhu. Stopy vykazují obecné a zvláštní znaky. **Obecné** jsou zdrojem pro určení parametrů velikosti, tvaru a rozměru struktury. **Zvláštní** znaky se vztahují ke konkrétnímu objektu, jsou materiálním zdrojem pro určení identity objektu. Dle těchto stop je možné zjistit místo činu a vymežit konkrétní oblast, kde byl čin spáchán. Dále je možné vysledovat místo vstupu na místo činu. Toto místo je obvykle důležitější z hlediska nálezu trasologických stop, než samo místo činu díky násilnému a nepřirozenému vstupu. Stopy bývají často zanechány v záhonech a na balkonech. Sleduje se cesta průchodu místem činu a cesta odchodu. Stopy se poté zajistí v originále, tzn. zajistí se celý předmět nebo jeho část, zajistí se na fotografii, odlitkem nebo sejmutím na daktyloskopickou fólii. U fotografie musí být vždy použito přiložené měřítko a pokud je to potřeba, použije se osvětlení. Prašná stopa bývá nejčastěji zajištěna na daktyloskopickou fólii, jejíž barva se volí dle barvy materiálu tak, aby byly v kontrastu. Odlití stopy se provádí pomocí alabastrové sádry nebo různých hmot jako

²⁷ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 446 s. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 37-43.

²⁸ POLÁK, P., KUBALA, J. *Repetitorium kriminalistiky*, Bratislava : Iura Edition, 2009. 210 s. ISBN 978-80-8078-351-8. s. 23-26.

je např. Lukoprén N 1 522 nebo dentální hmota Dentaflex. Tyto hmoty zachytí i jemné struktury. V případě, že hrozí zničení stopy, je potřeba ji před odlitím zpevnit.²⁹

3.7 Biologické stopy

Jednou z často využívaných oblastí kriminalistické techniky jsou biologické stopy. Vyplynávají z nich informace o biologických materiálech lidského, zvířecího a rostlinného původu. Nejčastějším biologickým materiálem z lidského organismu jsou krev, vlasy, chlupy, ejakulát, sliny, pot, kosti atd. Ze zvířecího organismu jsou to krev, kosti, chlupy a útržky tkání. U rostlin jsou to celé rostliny a jejich části. Počátky kriminalistické biologie vedou až do středověkého lékařství. Už v té době byla zákonem nařízena přítomnost lékaře při posuzování konkrétních událostí. Poznatky z pitev byly díky lékaři Janu Jeseniovi a jeho výkladu k dispozici již v roce 1600. Ve druhé polovině 19. století již byli lékaři schopni od sebe rozlišit lidskou a zvířecí krev. Soudně se podařilo toto rozlišit v roce 1901. V současné době se na místě činu používá moderní test s názvem Hexagon k průkazu přítomnosti lidské krve na místě trestného činu.

Biologické stopy lze rozdělit do 3 základních skupin:

- stopy vzniklé **spontánním oddělením** od živého organismu jsou produktem látkové výměny nebo odumírání povrchových částí organismu – pot, sliny, moč, odumřelé části pokožky, mateřské mléko
- stopy vzniklé jako následek **použití násilí**, které způsobilo oddělení biologického materiálu od živého organismu – jde o bodnutí, říznutí, odkousnutí, působení teplot, v tomto případě není směrodatné, zda násilí bylo způsobeno v neprospěch organismu – krev, části tkání, násilně oddělené vlasy, nehty, kosti
- stopy vzniklé v souvislosti se **smrtí organismu** jsou uchovávány po různě dlouhou dobu – celé mrtvoly nebo jejich části, kostrové nálezy, kosti.³⁰

²⁹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 446 s. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 230-247.

³⁰ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 446 s. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 85-89.

3.8 Mechanoskopické stopy

Mechanoskopie se zabývá posuzováním zákonitostí vzniku, trvání a zániku stop, které byly vytvořeny nástroji a také identifikací těchto nástrojů podle vytvořených stop. Nástroj je předmět určitého tvaru, který byl individuálně vyroben k určitému účelu nebo to může být jakýkoliv náhodný předmět. Tento předmět může a nemusí být ručně nebo strojně upraven tak, aby odstranil překážky. Identifikují se i pouhé úlomky nástroje. V praxi je za nástroj považováno vše, co usnadňuje pachateli překonat překážky a urychluje tak spáchat trestný čin. **Statické** stopy se v praxi moc často nevyskytují, jsou ve formě vtisků vzniklých po úderu. **Dynamické** stopy jsou zcela běžně ve formě rýhy, sešnutých stop a stop zhmožděných.³¹ Mechanoskopie využívá poznatků mechaniky, fyziky a dalších vědních disciplín. Na základě zjištěných stop je cílem skupinová, druhová a individuální identifikace nástrojů. Předmětem zkoumání jsou kromě nástrojů také bezpečnostní schránky, trezory, zámky, plomby, porušené sklo, dřevěné předměty a další.³²

3.9 Balistické stopy

Kriminalistická balistika je vědní disciplína, která se zabývá identifikací věcí, v tomto případě identifikací střelné zbraně. Sleduje pohyb střely ve zbrani, pohyb střely mimo zbraň, střelivo a jeho součásti a vedlejší produkty výstřelu. Je to nauka o střelných zbraních a střelivu, o identifikaci podle vystřelených nábojnic a střel. Zkoumá také objekty zasažené střelbou. Cílem tohoto zkoumání je identifikovat zbraň, ze které byla střela vystřelena.

3.10 Pachové stopy

Zkoumáním a identifikací osob a věcí podle pachových stop se zabývá odorologie. Všechny látky uvolňují atomy nebo molekuly ze svého povrchu a intenzita závisí na okolní teplotě a těkavosti látek. Nejčastěji se tato metoda používá ke zjištění přítomnosti výbušnin a drog. Za zdroj pachových stop člověka je považován lidský pot a dech, které jsou tvořeny velkým množstvím chemických sloučenin, které jsou v malých koncentracích. Vyhledat pachové stopy je velmi náročné, protože jsou časově nestálé. Proto je nutné tyto stopy na místě činu vyhledat a zajistit jako první. Pokud se stopy

³¹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 446 s. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 205-207.

³² ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 408 s. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 147-148.

nachází na oblečení, zbrani nebo nástrojích, není problém je zajistit. Obtížnější je to u textilních vláken nebo vlasů, kdy musí být použity sterilní nástroje, rukavice a vhodné obaly na uložení (pachové konzervy, sklenice, sáčky, lahve). Ke zkoumání se používají analytické laboratorní metody, i tak je to ale velmi složité.

3.11 Věcné stopy

Tyto stopy jsou důkazním materiálem, který se zajišťuje jako věc bez zkoumání, zda se na věci nachází nějaké stopy. Ty jsou nalézány až následným zkoumáním. Mezi věcné stopy, které lze na místě trestného činu najít, patří například kapesník, rukavice, tiskoviny, dokumenty a jiné listinné důkazy, ale i nástroje, ze kterých lze zajistit další druhy stop (např. nože, sekery). Ty mohou být nositelem daktyloskopických a biologických stop. Jsou cílem zajištění při ohledání místa činu, protože jsou nositelem významných informací důležitých pro objasnění vzniku a průběhu trestného činu a pro objasnění věci. Pokud by se jednalo o nalezení příčiny požáru, mohou být věcnou stopou elektrické spotřebiče a osvětlení.³³

3.12 Mikrostopy

Malé a pouhým okem neviditelné částičky hmoty, které se vyhledávají za pomoci speciální techniky, se nazývají mikrostopy. Dříve byly mikrostopy považovány za samostatnou skupinu materiálních stop, v dnešní době se tento názor mění a převažuje názor, že nejde o samostatnou skupinu. Definice dle Musila³⁴ zní, že „*mikrostopy jsou materiální stopy, které pro své nepatrné geometrické rozměry, malé množství hmoty, nízkou koncentraci, malou změnu ve struktuře nositele nebo malý odraz funkčních a dynamických vlastností jsou prostým okem slabě viditelné nebo neviditelné a pro účely vyhledávání nebo fixace nebo zajišťování nebo zkoumání nebo vyhodnocování vyžadují použití současných špičkových metod a prostředků.*“ Pouze laboratorní pracoviště vybavené špičkovou technikou a vysoce kvalifikovaným personálem je schopné efektivně mikrostopy využít. Tyto stopy jsou nejčastěji využívány např. v biologii, chemii, balistice a mechanoskopii. Jejich vznik se zásadně neliší od vzniku jiných druhů stop a trvanlivost závisí na jejich charakteru. Musí být podrobeny zkoumání během jednoho měsíce, aby se minimalizovala hrozba zničení. Existují ale

³³ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 408 s. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 347, 355.

³⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 87.

i nestálé stopy, které je potřeba zkoumat během jednoho dne. Jedná se převážně o těkavé látky. Tyto stopy se vyhodnocují až v momentě, kdy vyhodnocení stop klasických nevedlo k získání dostatečného množství informací, které by objasnily kriminalisticky relevantní událost. Šimovček³⁵ dělí mikrostopy na čtyři druhy. **První** mají charakter vnější stavby struktury objektu, který stopu vytvořil. Jedná se především o trasologické, mechanoskopické a daktyloskopické stopy. **Dalším** druhem jsou mikrostopy obsahující informaci o vlastnostech vnitřního složení objektu. Mohou to být nehomogenní a homogenní celky, nátěrové systémy nebo textilní vlákna. **Třetí** druh má charakter změn struktury zkoumaného objektu a **posledním** druhem jsou mikrostopy, které zobrazují projevy funkčních a dynamických vlastností objektu.

³⁵ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 408 s. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 49-50.

4 Kriminalistická identifikace

Kriminalistická identifikace je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti, kterou je zjišťován vztah mezi stopou a objektem, který stopu mohl vytvořit s cílem určit a individualizovat objekt, který danou stopu skutečně vytvořil. Identifikační znaky jsou vlastnostmi identifikovaného objektu a jsou odraženy ve stopě. Dělí se na obecné (skupinové) a zvláštní (individuální, detailní, specifické).

Objekty mají schopnost odrážet a zanechávat své individuální vlastnosti v prostředí. Skupinové a individuální vlastnosti osob a věcí se v souvislosti s trestným činem odrážejí ve stopách **materiálních** v podobě papilárních linií a krve a **paměťových**, které vypovídají o vnějších znacích pachatele, jde tedy o popis osoby.

Výsledkem kriminalistické identifikace může být:

Individuální identifikace, jiným názvem dovršená, je taková, kdy dochází k určení konkrétního objektu, který kriminalistickou stopu vytvořil a ke zjištění jeho totožnosti. Jde o informaci, že zkoumaný objekt a stopa mají stejný souhrn identifikačních znaků. K tomuto zjištění dochází na základě analýzy DNA markantů papilárních linií nebo identifikací nástroje podle znaků v sešinuté stopě. V některých případech není možné dospět k završení identifikace. Příčin je několik: objekt, který přijmul stopu, nevykazuje dostatek identifikačních znaků, došlo ke změnám odraženého objektu, hledaný objekt již neexistuje nebo se pracovníci orgánů činných v trestním řízení dopustili hrubých chyb a tím bylo znemožněno provedení individuální identifikace. Z důkazního hlediska je tato identifikace nejcennější.³⁶

Skupinová identifikace, jiným názvem nedovršená, zařazuje objekt do určité skupiny, třídy, druhu a rodu podle určitých všeobecných a typových znaků. Určuje např. druh vozidla podle trasologických stop, typ střelné zbraně podle vystřelené nábojnice nebo velikost obuvi. Proces identifikace není ukončen zjištěním totožnosti konkrétního objektu odraženého ve stopě.³⁷

Při formulování závěrů o totožnosti, resp. určení skupinové příslušnosti, používají znalci metody formální logiky. Tyto závěry musí být jednoznačné,

³⁶ STRAUS, J., NĚMEC, M. *Teorie a metodologie kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1. s. 56-57.

³⁷ DOLEŽALOVÁ, B. a kol., *Kriminalistická technika*, Pezinok : SOŠ PZ Pezinok, 2012. 118 s. ISBN 978-80-970154-2-8. s. 21-25.

srozumitelné a stručné. Používají se pro to kategorické soudy: obecně kladný, obecně záporný, částečně kladný a částečně záporný. Pokud znalci nemohou dospět ke kategorické odpovědi, formulují se tzv. závěry pravděpodobné:

- pravděpodobnostní závěr, že zkoumaný objekt stopu vytvořil.
- pravděpodobnostní závěr, že zkoumaný objekt stopu nevytvořil.³⁸

Používané metody lze rozdělit do tří skupin:

1) Obecně poznávací metody, které jsou v kriminalistice stejné jako v jiných oblastech vědeckého a praktického zkoumání. Mezi ně patří pozorování, měření, srovnávání (komparace), analogie, generalizace, indukce, dedukce, analýza a syntéza.

2) Speciální metody jsou **metody převzaté z jiných vědních disciplín**. Vykazují dynamický rozvoj a uplatňují se v kriminalistické praxi velmi široce. Vznikly v jiném oboru a jsou v kriminalistice využívány, aniž by byly upraveny. Mezi nejpoužívanější patří matematické, kybernetické, fyzikální, fyzikálně chemické, chemické, biologické, antropologické a psychologické metody.

3) Specifické metody si vytvořila kriminalistická teorie sama a využívají se převážně tyto:

- **kriminalistickotechnické metody** (daktyloskopické, trasologické, mechanoskopické, balistické atd.)
- **kriminalistickotaktické metody** (ohledání, výslech, konfrontace, rekognice, rekonstrukce atd.)

Dle druhu ztotožňovaných objektů rozlišujeme:

a) identifikace osob je prováděna na základě anatomických a antropologických znaků lidského těla, funkčních znaků pohybového projevu, markantů papilárních linií, lidského hlasu, biologických, trasologických a odorologických stop.

³⁸ STRAUS, J., NĚMEC, M. *Teorie a metodologie kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1. s. 46-.

b) identifikace věcí se provádí zkoumáním stop, které odrážejí vlastnosti působícího objektu, charakteristickými skupinami jsou balistické, mechanoskopické, trasologické stopy, mikrostopy, atd.

c) identifikace zvířat se v české kriminalistické praxi vyskytuje vzácně.

4.1 Základní principy identifikace

Jde o teorii kriminalistické identifikace, která je učením o obecných principech ztotožňování objektů podle odrazů za účelem získání důkazů. Učení o kriminalistické identifikaci je speciální teorie a specifická metoda kriminalistické praktické činnosti. Základem je systém pojmů, metod a zásad, díky kterým je možné získané výsledky využít především pro účely trestního řízení. Materiální objekty, které se podílejí na trestném činu, se odráží v prostředí a vyvolávají změnu – odraz v podobě kriminalistické stopy. Základem identifikace je učení o **totožnosti, individuálnosti** a **relativní stálosti** objektů identifikace.

- **Totožnost** je individualizovaný vztah mezi dvěma nebo více odrazy jednoho a téhož objektu. Jedná se o úplnou shodu dvou nebo více objektů. Ke zjištění totožnosti osob a předmětů nestačí pouze myšlenkové operace, důležitá je praktická poznávací činnost subjektů identifikace, což jsou znalci a vyšetřovatelé. Nejdůležitějším cílem je objasnit způsob, jakým jsou zkoumány objekty, aby byla objasněna spojitost s vyšetřovanou událostí. Mezi kriminalistickou stopou a srovnávacím materiálem nemůže nikdy dojít k totožnosti, ale pouze ke shodě nebo rozdílu. Stopa je tedy označována jako ztotožňující objekt neznámého původu až do okamžiku ukončení procesu identifikace. Srovnávací materiál je označen jako ztotožňující objekt známého původu, protože byl vytvořen konkrétním objektem a za to je zodpovědný kriminalistický expert nebo technik.³⁹
- **Individuálnost** objektu dle teorie kriminalistické identifikace znamená, že objekt materiálního světa s relativně stálými prostorovými hranicemi je neopakovatelný a individuální. Je tedy vyloučeno, aby byly dva objekty absolutně shodné, protože každý z objektů má různé vlastnosti.

³⁹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 9-11.

- Aby byly **objekty relativně stálé**, musí splňovat určité podmínky. Nesmí podléhat rychlým a podstatným změnám v čase, kterým by při správné manipulaci nebylo možné zabránit a musí být schopny správně interpretovat.⁴⁰

Kriminalistická taktika patří do části kriminalistiky nazvané Metody procesu poznání trestných činů a jiných kriminalisticky relevantních událostí. Objekty zkoumání jsou zde metody **kriminalisticko-technické** a expertizní činnosti a metody kriminalistické praxe **kriminalisticko-taktického** charakteru. Kriminalistická taktika je samostatnou částí systému kriminalistiky, která poskytuje vědecké metody na zkoumání především paměťových stop. Taktika je jedním z vyšetřovacích úkonů a také metodou, která je spojena s riziky zásahu do občanských práv a svobod, a proto je upravena legislativně. Taktické postupy vycházejí z metod a umožňují efektivní realizaci při získávání a prověření informací. Mají podstatný význam při objasňování a vyšetřování konkrétní trestné věci. Taktický postup se využívá při přípravě a provádění kriminalisticko-taktických metod a je volen na základě analýzy konkrétní situace.⁴¹

4.2 Kriminalistické verze

Jde o složitý proces zjišťování objektivní pravdy, jehož cílem je zjistit všechny stránky trestného činu včetně jeho pachatele. Předpokladem úspěšného objasnění trestných činů a vypátrání jejich pachatelů je znalost zákonitostí tohoto složitého procesu poznání v trestním řízení. Existují proto metody poznání vyšetřované věci a jednou z nich je myšlení formou kriminalistických verzí. Jde o proces poznávání a dokazování, které spočívá ve zjištění existence nebo neexistence kriminalistických stop. Kriminalistické verze ukazují, jakým směrem je potřeba zaměřit činnost a jak organizovat práci. Díky znalosti stop je možné objasnit událost jako celek i část, na jejímž základě lze provést prověrku známých faktů.

Pátrací verze jsou využívány v pátrací činnosti služby kriminální policie a vyšetřování. Jde o pátrání po osobách a věcech, zjišťování totožnosti osob, zjišťování vlastníků věcí pocházejících z trestné činnosti. Pátrání probíhá v souvislosti i mimo souvislost s trestním řízením. Pátrací verze jsou zaměřeny do budoucnosti s cílem určit čas a místo, na kterém se hledaný objekt bude nacházet. Pokud je pátrací verze

⁴⁰ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 175 s. ISBN 80-86473-82-1. s. 147-151.

⁴¹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 9-11.

pravdivá, je provedena její prověrka přímo a objekt bude zajištěn na předpokládaném místě v předpokládaném čase.

Operativně pátrací verze jsou vytyčovány na základě signálů a poznatků vyznačujících se informační neurčitostí, např. anonymních oznámení. Kriminalista by měl k informacím přistupovat jako k faktům. Na jejich základě vytyčuje a formuluje vyšetřovací verze.

Vyšetřovací verze se používají v trestním řízení za účelem zjištění a dokázání skutkového stavu věci, o kterém nejsou pochybnosti. Prověřování a dokazování důsledků je prováděno vyšetřovacími úkony v souladu s ustanovením trestního řádu a jsou jedním z podkladů pro tvorbu soudních verzí. Vyšetřovací verze **dokázaná** znamená, že byl zjištěn skutkový stav v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení před zahájením trestního stíhání o odložení věci, pro rozhodnutí státního zástupce v přípravném řízení o postoupení věci jinému orgánu a pro rozhodnutí státního zástupce o podání obžaloby soudu.

Soudní verze jsou vytyčovány soudcem, aby byl zjištěn skutkový stav věci nezbytný pro rozhodnutí soudu. Podkladem je obžaloba a fakta, která žalobce a obviněný předkládají. Prověrka a dokazování důsledků se realizuje prováděním a hodnocením důkazů v průběhu jednání před soudem.⁴²

Podle obsahu se dělí verze na **obecné** a **dílčí**. Obsahem obecných je pravděpodobné objasnění kriminalisticky relevantních událostí jako celku a obsahem dílčích je pravděpodobné objasnění jednotlivých skutkových okolností kriminalistické relevantní události. V praxi se jako první vytyčují verze dílčí.

Zvláštním případem jsou **typické verze**. Jsou důležité na počátku procesu poznání, ale nejsou to verze v pravém slova smyslu. Kriminalistovi dávají pouze možná vysvětlení určitých skutečností a slouží jako pomůcka volby počátečních úkonů za účelem shromáždění stop.

Pokud jsou informace při vyšetřování události neúplné nebo rozporné, je možné vytvořit pravděpodobnostní systém poznání, který se nazývá procesem **vytyčení a prověrky verzí**. Hypotetický úsudek je podstatou verze a umožňuje určit, které

⁴² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 289-291.

následky pravděpodobně vznikly při spáchání vyšetřované události. Jde tedy o dokazování pravdy o trestném činu.⁴³

4.3 Objekty kriminalistické identifikace

Na začátku kriminalistické identifikace se shromažďují všechny objekty, které se postupně vylučují nebo potvrzují. Rozlišuje se několik druhů objektů, které mají v procesu identifikace různou roli.

- **Objekt zjišťovaný** neboli hledaný, je ten, který souvisí s kriminalisticky relevantní událostí, protože vytvořil konkrétní stopu. Nejčastěji se jedná o lidi a zvířata a nalézt je, je smyslem identifikace.
- **Objekt prověřovaný** je takový, o kterém se lze domnívat, že by mohl být objektem zjišťovaným. Ve skutečnosti bývá prověřováno několik objektů najednou a až v závěru je rozhodnuto, který je objektem zjišťovaným. Může dojít i k situaci, že z prověřovaných objektů není ani jeden tím zjišťovaným a v tomto případě je identifikace neúspěšná.
- **Objekt ztotožňovaný (identifikovaný)** je ten, jehož vlastnosti se odrazily ve stopě nebo jiném odrazu. Porada⁴⁴ dále rozděluje tento objekt na:

a) takový, který skutečně zanechal stopu, podle níž je zjišťován, což je zjišťovaný nebo hledaný objekt

b) objekt, který danou stopu zanechat mohl, ale je potřeba to prověřit, je to tedy prověřovaný objekt, jehož vlastnosti se zjišťují podle vzorků, fotografie nebo popisu a přímým ohledáním a zkoumáním objektu *in natura*, neboli v přirozené podobě.

- **Objekt ztotožňující (identifikující)** v sobě má odrazeny nebo zanechány vlastnosti objektu ztotožňovaného. Proto jsou tyto objekty rozlišeny na **kriminalistické stopy** a **srovnávací materiály**, které jsou uměle vytvořené nebo vznikly spontánně. Srovnávací materiály nesou informaci o známém a konkrétním objektu a je třeba je rozlišovat od stop zjišťovaného (hledaného)

⁴³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 289-291.

⁴⁴ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika I*, Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1995. 98 s. ISBN 80-7067-451-2. s. 22-23.

objektu.⁴⁵ Stopy jsou předkládány in natura (stopy biologické, chemické) nebo ve formě kopie (fotografie a odlitky stop obuvi).⁴⁶

4.4 Poznávací metody

Pozorování je nejdůležitější metodou poznání. Probíhá záměrně, cílevědomě a plánovaně za účelem prozkoumání jevů nebo předmětů. Pozornost je vědomě zaměřena na konkrétní objekt, který je sledován v objektivních podmínkách a ze všech faktů jsou vybrána pouze ta kriminalisticky relevantní. Jedním z hlavních požadavků je objektivnost a eliminace subjektivních momentů, které člověka ovlivňují a tím ovlivňují i fakta. Pozorování by mělo probíhat soustavně, soustředěně a opakovaně, aby se zmenšila pravděpodobnost chybného vjemu. V případě sledování jevů, které jsou rychle pomíjivé, je důležité provádět první pozorování s maximální pečlivostí. V průběhu a v závěru musí dojít k celkovému zhodnocení vnějších i vnitřních vlastností a charakteristik.⁴⁷

Srovnávání neboli komparace si klade za cíl nalézt shodné nebo rozdílné vlastnosti objektů, které byly vzájemně zkoumány a hodnoceny. Na základě komparace je možné potvrdit nebo vyvrátit nástroj, který zanechal stopu. Nejčastěji je využíváno v mechanoskopii a balistice.

Popisování vyjadřuje charakteristické znaky zkoumaných objektů. Zachycuje objektivní realitu smyslovými orgány, aby se informace daly dále použít. Popisuje se podle předem daných pravidel, které využívá např. při popisu ohledání místa činu nebo volně v přirozené řeči a to je např. laický popis svědkem.

Měření je jedním z druhů porovnávání a je možné pouze u vlastností, které mají přesně dané definice a jsou přesně tříděny. Cílem je kvantitativně určit vybrané vlastnosti a vztahy objektů. V praxi je prováděno měření veličin pomocí daných standardů, tzv. etalonů a tím se eliminují chyby v měření.

⁴⁵ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika I*, Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1995. 98 s. ISBN 80-7067-451-2. s. 34.

⁴⁶ MUSIL, J. a kolektiv. *Kriminalistika – vybrané problémy teorie a metodologie*, Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0. s. 77-78.

⁴⁷ MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3. s. 111-112.

5 Kriminalistické metody

5.1 Ohledání

Ohledání místa činu je jednou z kriminalistických metod, díky které se zjišťuje, zkoumá a hodnotí materiální situace nebo stav objektů, které mají vztah k prověřované události. Pomocí smyslů se poznávají fakta o události, která mají kriminalisticko-taktický význam. Mezi použité metody patří pozorování, které je základní metodou, dále zkoumání, měření, experimentování, dokumentace a další. Vše směřuje k objektivnímu a úplnému poznání materiální situace. Pozorování je přímé a cílevědomé a jsou při něm využity všechny smysly.

Ohledání je důležité pro odhalování z toho důvodu, že jeho prostřednictvím jsou zkoumány důležité části stop trestného činu, stopy pachatele, kriminalisticky relevantní události i příčiny jejich vzniku. Výsledky jsou směrodatné pro kriminalisty, kteří na základě tohoto zjištění stanovují zaměření dalších činností a zjišťují možné příčiny a podmínky vzniku stop a subjektu, který je mohl vyvolat. Kvalita ohledání je důležitá pro úspěch dalšího postupu, a proto je jedním z nejvýznamnějších procesních úkonů. Taktika ohledání je stále zdokonalována a sleduje:⁴⁸

- nalezení a zajištění stop a ostatních věcných důkazů
- zjištění a objasnění mechanismu vzniku a průběhu události
- zjištění a odhalení jiných kriminalisticky významných okolností, jako jsou příčiny a podmínky včetně motivu, které vedly ke spáchání kriminálního deliktu.

Každý, kdo provádí ohledání, ho ovlivňuje svými znalostmi a praktickými zkušenostmi. V některých složitějších případech je potřeba přizvat specialistu, který buď policistovi pomáhá nebo ohledání provádí sám. Účelem ohledání místa činu je zajistit odpověď na sedm základních kriminalistických otázek.

Již na místě činu je při řádně provedeném ohledání možné zjistit odpověď na otázku, **CO** bylo spácháno (např. zda se jedná o sebevraždu, vraždu). Vždy jsou vytyčeny vyšetřovací verze. Velmi důležitá okolnost je, **KDY** byl čin spáchán. Lze to zjistit např. z data korespondence, ze stavu pokrmů, posmrtných změn na těle, stáří stop a stáří biologického materiálu. Zde jde především o zaschlé krevní stopy a stupeň

⁴⁸ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 65-67.

hniloby. Nezbytně nutné je při ohledání místa činu zjistit, **KDE** byl čin spáchán. Místo nálezu objektu nebo těla nemusí být místem činu z důvodu, že s objekty mohlo být hýbáno. Je tedy potřeba prohledat také širší okolí. Další otázka, na kterou je potřeba najít odpověď je, **KDO** čin spáchal. Zjištění a usvědčení pachatele je základní cíl práce Policie ČR. Informace získané při ohledání místa činu tvoří rámec modu operandi.⁴⁹ Jde o charakteristický způsob činnosti nebo zavedený postup a styl práce. **JAK** byl čin spáchán, lze rekonstruovat podle stop a informací z místa činu podle modu operandi. Recidivisté mají určitý styl páčání druhově stejných činů, který se promítne na místě činu. **ČÍM** byl čin spáchán, umožňuje policistům vytvořit si představu o tom, v jakém okruhu lidí je třeba pachatele hledat. Díky charakteru použitých nástrojů, zbraní a prostředků, je pátrání po pachateli snazší. Ke spáchání zejména násilných a rasových činů je pachatel veden z určitého motivu. Pátrá se tedy po tom, **PROČ** byl čin spáchán. Motiv je věnována velká pozornost a je možné ho odvodit z řady stop na místě činu.⁵⁰

A) Řízení ohledání jediným vedoucím se využije v případě, kdy musí být činnost při ohledání dobře organizována a koordinována. Provádí ho speciálně vytvořený tým, kterému je určen jeden vedoucí, který za celý průběh a výsledky odpovídá. Ostatní jsou mu podřízeni, ale jejich odbornost je plně respektována.

B) Neodkladnost ohledání je důležitá proto, že v materiálním prostředí stopy rychle podléhají změnám. Je potřeba ohledání provést v co nejkratší době, aby se nesnížila důkazní hodnota informací obsažených ve stopách.

C) Neopakovatelnost ohledání je uznávanou zásadou i přesto, že v praxi se vyskytují případy, kdy je nové ohledání již ohledaného objektu vynuceno. V tu chvíli již objekt nemá stejnou strukturu jako při prvním ohledání. Změny jsou způsobeny i samotným použitím prostředků k zajištění stop, ale také opravou daného objektu – např. oprava

⁴⁹ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV [online]. © 2005-2019 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z WWW: <<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modus-operandi>>.

⁵⁰ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 65-67.

rozbitých dveří a oken. Opakování ohledání svědčí o tom, že při prvním ohledání nebyl přístup dostatečně důsledný a zodpovědný.⁵¹

D) Základem nezastupitelnosti ohledání je přímé pozorování na místě činu, které je velmi významné a není možné ho nahradit např. rekonstrukcí v případě, že nebylo provedeno kvalitně. Každé další zkoumání je již zkresleno a informace již nemají takovou důkazní hodnotu.

5.2 Výslech

Jedná se o nejrozšířenější metodu kriminalistické praxe, ve které dochází k získávání informací z paměťových stop. Může jít o jediný prostředek k získání důkazů. Informace ve stopě je hodnota, kterou její nositel dekoduje a reprodukuje ve formě výpovědi. Výpovědi jsou získávány informace za zákonem stanovených podmínek a z důvodů stanovených zákonem. Tato metoda je aplikována v různých podmínkách. Hlavními znaky výslechu je získávání kriminalisticky a právně relevantních informací, způsob vydělování informace z paměťových stop a zákonem stanovený rámec. Do rámce je řazen důvod výslechu, postavení komunikujících, práva a povinnosti vyslychajícího a vyslychaného (ty jsou dány zákonem) a stanovená sankce za podání nepravdivých skutečností nebo zamlčení důležitých skutečností. Obecně lze říci, že cílem každého výslechu je získání úplných a věrohodných informací o skutkových okolnostech objasňované události a toto následně vede ke zjištění skutkového stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti.⁵²

5.3 Konfrontace

Jde o metodu, která se zásadně provádí pouze v řízení před soudem. Pokud lze očekávat, že konfrontace výrazně přispěje k objasnění věci, výjimečně je možné ji provést ještě před podáním obžaloby nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu, pokud stejného cíle nelze dosáhnout za pomoci jiných prostředků. Při této metodě jsou tváří v tvář postaveny dvě dříve vyslechnuté osoby, mezi jejichž výpověďmi jsou závažné rozpory. Jde o rozpor mezi výpovědí obviněného a svědka nebo spoluobviněného. Konfrontaci je možné provést, až když byly obě strany vyslechnuty

⁵¹MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 315-317.

⁵²STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 97-99.

a jejich výpovědi byly zapsány do protokolu. Vyslýchaná osoba je vyzvána, aby druhé osobě vypověděla své tvrzení v přímé řeči v té části, která se neshoduje s výpovědí konfrontované osoby. Osoby si mohou klást otázky, ale pouze se souhlasem vyslychajícího.⁵³ Tato metoda nese určitá rizika, kdy např. pravdivě vypovídající osoba pod psychickým tlakem může změnit výpověď na nepravdivou, dvě lživě vypovídající osoby mohou naopak ujednotit své lživé výpovědi. Jde o psychologické působení těchto osob na sebe navzájem a je možné díky této metodě získat nové důkazy. Cílem je vyjasnit rozpory mezi dvěma stranami. Konfrontaci je třeba důkladně naplánovat, musí být aktivně vedena kriminalistou, aby byla udržena autorita a respekt.⁵⁴

5.4 Kriminalistická rekognice

Jedná se o specifickou metodu kriminalistické praktické činnosti spočívající v opětovném znovupoznání dříve vnímaného objektu poznávající osobou s cílem ztotožnit neboli identifikovat předváděný objekt. Je to zvláštní forma identifikace, při které se využívají paměťové stopy vztahující se k určité kriminalisticky relevantní události. Předváděný objekt může být osoba, věc nebo zvíře a stává se prověřovaným objektem. To nemusí nutně znamenat, že jde o hledaný a zjišťovaný objekt. Objekt musí mít individualitu, která je dána neopakovatelností vlastností a znaků. Cílem rekognice je ztotožnění nebo vyloučení dříve vnímaného objektu. Do přijetí novely trestního řádu, dané zákonem č. 265/2001 Sb. byla rekognice pokládána za zvláštní formu výslechu. Nabytím účinnosti uvedeného zákona je rekognice považována za zvláštní formu dokazování.⁵⁵ Rekognice se koná v případě, kdy je pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal a určil totožnost osoby nebo věci. Nejdříve jsou tyto osoby vyslechnuty a osoba, která má být poznána, jim nesmí být před rekognicí ukázána. Poznávaná osoba musí být ukázána nejméně mezi třemi osobami, které se výrazně neodlišují a může si vybrat místo, na kterém bude stát. Pokud není

⁵³ ČESKO. *Zákon č. 265/2001 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.* In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2001, částka 102. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-265>>.

⁵⁴ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravě řízení*, Brno : Masarykova univerzita, 2015. 392 s. ISBN 978-80-210-7687-7. s. 255-257.

⁵⁵ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 150.

možná přítomnost osoby, je rekognice provedena podle fotografie, která je předložena. Rekognici je vždy přítomna alespoň jedna další nezúčastněná osoba.⁵⁶

5.5 Kriminalistický experiment⁵⁷

Podstatou kriminalistického experimentu je pokusná činnost v uměle vytvořených a systematicky měněných podmínkách. V zákoně č. 265/2001⁵⁸ Sb. je tato metoda pojmenována jako vyšetřovací pokus a koná se v případě, kdy je v uměle vytvořených podmínkách potřeba prověřit nebo upřesnit skutečnosti zjištěné v trestním řízení. Jde o cíleně navozený děj, kterým se zjišťuje vztah mezi uměle navozenými podmínkami a následky, probíhá za účelem poznání a dokázání skutkového stavu věci. V kriminalistické praxi je potřebné prověřovat pochybnosti, zda určité činnosti mohly být provedeny uvedeným způsobem. Je třeba uměle vyvolat analogické jevy nebo děje, které jsou pozorovány subjektem poznání a na základě toho lze určit, zda je možné pochybnosti potvrdit nebo vyvrátit. Objektem jsou okolnosti a fragmenty kriminalisticky relevantních faktů, jevů a událostí, které proběhly v minulosti. Opakováním experimentu se snižuje riziko mylného výsledku na minimální míru. U experimentu musí být přítomna alespoň jedna nezúčastněná osoba, případně znalec, je-li to potřebné. Moderní experimentální vědy by se bez této metody neobešly.

Jako **speciální** metoda se využívá především ve formě expertizního experimentu (např. zajišťování srovnávacích materiálů pro identifikační zkoumání) a ve formě taktického experimentu (zde bývá součástí jiných metod jako je např. rekognice).

Jako **specifická** metoda se uplatňuje v procesu poznání trestného činu ve formě vyšetřovacího úkonu pod názvem vyšetřovací pokus mající povahu samostatného důkazního prostředku.

⁵⁶ ČESKO. *Zákon č. 265/2001 Sb.*, Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In Sbirka zákonů, Česká republika. 2001, částka 102. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-265>>.

⁵⁷ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7. s. 175-179.

⁵⁸ ČESKO. *Zákon č. 265/2001 Sb.*, Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In Sbirka zákonů, Česká republika. 2001, částka 102. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-265>>.

5.6 Kriminální rekonstrukce

Rekonstrukce je jednou z obecnějších metod modelování. Cílem je znovuvytvoření nebo obnovení hmotného objektu, situačních podmínek, jevů a dějů. Rekonstrukce je procesem vytvářejícím model shodný s originálem, který již zanikl. Je důležité, aby rekonstruovaný objekt svými vlastnostmi odpovídal originálu a aby informace získané zkoumáním modelu odpovídaly objektivní realitě. Rekonstrukce se koná v případech, kdy má být obnovením situace a okolností, za kterých byl trestný čin spáchán, prověřena výpověď podezřelého, obviněného a dalších, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci. Výsledky této metody lze využít jako důkazy, pátrací prostředky atd. Dělá se rekonstrukce významných míst, předmětů, znaků člověka, jednání a trestného činu.⁵⁹

5.7 Prohlídka

Jde o metodu spočívající v přímém prověřování objektů, míst a osob policejními orgány za účelem nalezení a zajištění kriminálních stop. V procesu zkoumání se mohou objevit situace, kdy ze shromážděných informací vyplývá podezření, že se v konkrétním objektu (byt, garáž) nebo na určitém místě nacházejí osoby, věci nebo zvířata důležitá pro trestní řízení (zbraně, odcizené věci) nebo se tam nachází věci obecně nebezpečné povahy (toxické látky, nevybuchlá munice). Všechny tyto významné věci jsou zajištěny. Metoda prohlídky je využívána k realizaci přímého prověřování podezřelých objektů, míst a osob a je prováděna policejními orgány. Podstatou je přímé a systematické prohledávání konkrétních objektů. Přímé prohledávání znamená využití vlastních smyslů a využití technických pomůcek musí působit co nejmenší škody a zásahy do objektů. Systematičnost je zajištěna organizovaností v postupu prohlídek, nesmí být vynecháno žádné místo a prostor, ve kterém by se stopa mohla nacházet. Díky prohlídce policejní orgány získávají další důkazy, potvrzují předpoklady a verze, přispívají k objasnění trestného činu a působí preventivně v rámci boje proti trestné činnosti. Cílem je zjištění objektivní skutečnosti

⁵⁹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 363-365

v nalezení osob a věcí, nalezení a zadržení podezřelé osoby, nalezení a odebrání zbraně a zajištění věcí.⁶⁰

5.8 Prověrka výpovědi na místě

Jde o specifickou kriminalistickou praktickou činnost, která se využívá v situacích, ve kterých je potřeba zhodnotit věrohodnost výpovědi obviněného a svědka. Dochází k prověření, upřesnění a doplnění podané výpovědi. Je kombinací prvků metod ohledání, výslechu, vyšetřovacího pokusu, rekonstrukce a rekognice. Na jejím základě lze zjistit, zda se osoba sama bezprostředně účastnila na vyšetřované události nebo informace získala zprostředkovaně z doslechu (obviněný např. vypovídá, že zbraň zahodil na jen jemu známém místě). Hlavním cílem této metody je objektivizace výpovědi. Základními zásadami prověrky je **dobrovolnost** účasti osoby, jejíž výpověď je prověřována (místa a objekty musí být ukázány dobrovolně), **iniciativa** (ovlivňováním by došlo ke zkreslení objektivnosti), **aktivní působení vyšetřovatele**, (což znamená porovnání výpovědi s reálnou situací, požadování vysvětlení a zajištění místa činu) a **účast svědka** úkonu jako garanta objektivit. Před provedením prověrky musí být určen její cíl a úlohy, které má splnit, doba provedení, výchozí bod, účastníci, způsob a metody dokumentace a musí být provedena instruktáž účastníků. Průběh a výsledky prověrky jsou dokumentovány.⁶¹

5.9 Využití znalců a odborníků

V procesu odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů mohou být některé informace obsažené ve stopách pro orgány činné v trestním řízení nesrozumitelné. Pouze omezený okruh odborníků disponuje dovednostmi, pomocí kterých mohou informace ze stop díky aplikaci specifických metod získat. Jde o využití znalostí z oblasti vědy, techniky, umění a řemesel. Díky tomu jsou informace zpřístupněny obviněným, obhájcům a dalším. Znalosti se uplatňují ve čtyřech formách:

- **Odborné vyjádření** je listinným důkazem a slouží k posouzení odborných otázek. Tato vyjádření bývají nejčastěji od Kriminalistického ústavu Praha

⁶⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 392-393.

⁶¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 340-343.

a odborů kriminalistické techniky a expertiz (OKTE) správ krajů Policie ČR.

- **Znalecký posudek** slouží k posouzení odborně složitých otázek. Znalecká činnost je upravena zákonem a využití znalců je upraveno trestním řádem. Znaleckou činnost mohou vykonávat znalci, státní orgán nebo státní ústav, ústavy nebo jiná pracoviště specializovaná na znaleckou činnost a odborně erudované osoby ustanovené orgány činnými v trestním řízení.
- **Konzultativní činnost** je poradenskou službou orgánům činným v přípravném řízení. Znalosti odborníků se využívají při předběžném zkoumání stop a soudních důkazů, při posuzování odborných problémů, při instruktáži policistů a při přípravě, provádění nebo hodnocení některých vyšetřovacích úkonů.
- **Kriminalisticko-technická činnost** je přímé vykonávání odborných úkonů při vyhledávání, dokumentování a shromažďování materiálních stop. Tato pomoc je poskytována kriminalistickými technikami.⁶²

5.10 Kriminalistická informatika

Úspěšnost objasnění a vyšetření kriminalisticky relevantních událostí závisí na množství a kvalitě dostupných informací. Využívají se i starší informace, které se týkají např. neobjasněných trestných činů a vlastností a schopností pachatelů. Shromážděné informace jsou významné pro prevenci trestné činnosti. Forma a přístup k informačním systémům se s dobou výrazně změnily. Význam má také rychlost aktualizace uložených informací, může se tím např. zamezit pachateli, aby s odcizeným vozidlem překročil státní hranice. Kriminalistický informační systém se skládá z informačních prvků a informačních činností.

Základem jsou kriminalistické evidence a sbírky. **Evidence** jsou obsahově rozsáhlejší a lze je dělit dle teritoriální úrovně a dle technického způsobu vedení. Informace o události jsou evidovány komplexně společně s informacemi o osobách, stopách a věcech. Počítačově vedené evidence jsou např. pátrání po odcizených vozidlech, evidenčně statistický systém kriminality, zájmové osoby policie, pátrání po osobách atd. Kriminalistické **sbírky** obsahují některé stopy z neobjasněných trestných

⁶² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 306-308.

činů a jsou děleny podle druhů stop, které obsahují. Sbírký jsou vedeny na jedné úrovni hierarchické struktury Policie ČR. Jsou vedeny sbírky daktyloskopické, sbírky nábojnic a střel. Od těchto sbírek je třeba odlišit expertizní sbírky, které jsou vedené policejními expertizními pracovišti a jsou využívány pro jejich účely.⁶³

5.11 Pátrání

Pátrání po osobách a věcech je součástí každodenní kriminalistické praktické činnosti. Je to specifická metoda, která představuje systém koordinovaných úkonů zaměřených na nalezení a zajištění objektů, které jsou důležité pro trestní řízení. Aby bylo pátrání účinné, používají útvary Policie ČR pátrací prostředky. Mezi ně patří informační systémy, technické prostředky, policejní vrtulníky, pátrací pomůcky a služební psi. Pátrání plní preventivní i represivní funkci a je využíváno i při plnění dalších úloh Policie ČR. Význam pátrání spočívá v předcházení trestné činnosti, ochraně zdraví, života a majetku občanů, dále v zajišťování potřeb řádného průběhu trestního řízení a zajištění řádného výkonu rozhodnutí soudů a jiných státních orgánů.⁶⁴

Za pátrání po „horké stopě“ z místa činu se dříve považovalo pouze vypátrání a zadržení pachatele po horké stopě za použití speciálně vycvičených policejních psů. Psi sledovali pšinku stop, kterou za sebou pachatel zanechal a byli schopni ho identifikovat. Tento způsob pátrání je potřeba provést bezprostředně po spáchání trestného činu. Důležitý je předpoklad, že pachatel není daleko od místa činu, že je k dispozici jeho popis a směr jeho odchodu nebo příchodu. V dnešní době je v souvislosti s industrializací krajiny a hustější sítí dopravních komunikací stále složitější použít služební psy na horkou stopu. Pátrání se realizuje osobním pátráním policistů, navedením služebního psa na pachovou stopu, provedením prověrky osob v nejbližším okolí nebo organizováním pátracích akcí, pokud se pachatel ukrývá v rozsáhlejší teritoriu. Nejčastěji bývá pátrání vedeno policisty z výjezdových skupin, pracovníky Služby kriminální policie a vyšetřování a pořádkové policie.⁶⁵

⁶³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 382-390.

⁶⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789. s. 373-375.

⁶⁵ PAVELKOVÁ, E. *Metodika vyšetřování loupeží*. Plzeň, 2013. Diplomová práce. Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí diplomové práce : plk. JUDr. František Vavera, Ph.D.

Bipedální lokomoce je pohyb dolních končetin, nebo-li schopnost člověka pohybovat se v prostoru. Jde o chůzi, běh a skoky. Na základě tohoto pohybu je možné na místě činu vyčíst směr pochybu pachatele, velikost nohy, případně vady chůze.

6 Důkazní prostředky trestního řízení ⁶⁶

Dokazování je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, díky němuž dochází k poznání skutečností důležitých pro rozhodnutí v určité věci. Předmětem je skutečnost, která v jeho rámci má být zjištěna. V první řadě se zjišťuje, zda se skutek stal, zda ho spáchal obviněný, dále se zjišťuje povaha a závažnost, následky a okolnosti, které k trestné činnosti vedly. Pachateli je poté podle zákona uložena sankce nebo trest.

Dokazování probíhá ve čtyřech fázích. V první fázi se důkazy vyhledávají, ve druhé dochází k provádění a procesnímu zajištění, třetí fáze je prověrka důkazů a jako poslední probíhá jejich hodnocení. Procesní význam stop spočívá ve využití stopy jako důkazního prostředku. Důkazem mohou být všechny prostředky, pomocí kterých jsme schopni zjistit stav věci. Jde např. o výsledky osob, znalecký posudek, ohledání osoby nebo věci, notářské a exekutorské zápisy.

Důkazy se dělí na usvědčující, ospravedlňující, původní, odvozené, přímé a nepřímé. Dokazování se účastní orgány činné v trestním řízení (soud, státní zástupce a policejní orgán), strany trestního řízení, případně další osoby, jako je např. znalec, obhájce, poškozený.

Důraz je kladen na to, aby v průběhu zjištění, zajištění a vyhodnocení stop byly dodrženy všechny stanovené podmínky legality, nezpochybnitelnosti, jednoznačnosti a dokumentace.

⁶⁶ CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*, Praha : Linde Praha, 2006. 871 s. ISBN 80-7201-594-X. s. 11-16.

7 Postavení obecní policie vs. místo trestného činu

Jedním z prvků bezpečnostního systému České republiky je i tzv. jiný ozbrojený sbor, který nelze zařadit pod bezpečnostní sbory nebo ozbrojené síly, a to je obecní policie.

V obcích, kde je zřízena obecní policie, velmi často tato bývá jako první na místech trestných činů nebo i na místech jiných závažných událostí. Obecní policie není orgánem činným v trestním řízení, takže nemá žádná oprávnění k práci na místě trestných činů, k jejich ohledání, zajišťování a podobně.

Z těchto důvodů je kladen na obecní policii požadavek profesního zajištění místa trestného činu nebo události do příjezdu Policie ČR, a to vzděláváním strážníků v této oblasti.

Činnost strážníků obecní policie se od oprávnění policistů Policie ČR výrazně liší. Na rozdíl od policistů strážníci obecní policie nejsou ve služebním poměru, jde o pracovně právní vztah. Dle zákona č. 553/1991 Sb. o obecní policii⁶⁷ je obecní policie orgánem obce, je tedy zřizována a případně rušena obecním zastupitelstvem obecně závaznou vyhláškou. Záleží na každé obci, zda obecní policii bude chtít zřizovat nebo nikoliv, není to povinné. Obce ale mohou mezi sebou uzavírat veřejnoprávní smlouvy, na jejichž základě mohou strážníci obecní policie vykonávat své úkoly i na území jiné obce.

Základním úkolem obecní policie je zabezpečit místní záležitosti veřejného pořádku v rámci dané obce a pokud je to stanoveno zvláštním zákonem, plní i další úkoly. Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii nebo zvláštní právní předpis určuje míru spolupráce s Policií České republiky a dalšími orgány. Obecně platí, že strážníci přispívají k ochraně a bezpečnosti obyvatelstva, dohlíží na dodržování pravidel silničního provozu, podílí se na prevenci a odhalují přestupky. Mimo jiné plní další blíže nespecifikované úkoly, které mají

⁶⁷ ČESKO. Zákon č. 553/1991 Sb., Zákon České národní rady o obecní policii. In Sbírnka zákonů, Česká republika. 1991, částka 104. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553/zneni-20180101>>.

podpůrnou roli ve vztahu k dalším orgánům. Sem by se dalo zařadit zajišťování místa trestného činu proti vstupu nepovolaných osob.⁶⁸

Strážník musí dle zákona splňovat řadu podmínek, kdy jedna z nich je odborná způsobilost, kdy musí získat osvědčení od Ministerstva vnitra. Osvědčení získá po úspěšném vykonání zkoušky. Zkouška se opakuje každých pět let před komisí Ministerstva vnitra. Před komisí Ministerstva vnitra musí strážník prokázat mimo jiné i znalosti z oblasti kriminologie a trestního práva, a to v níže uvedených okruzích.

1. Postup strážníka v případě zjištění důvodného podezření, že byl spáchán trestný čin a jeho postup na místě činu do příjezdu Policie ČR.

V tomto případě je aplikován § 10 zákona č. 553/1991 Sb. o obecní policii⁶⁹, který říká, že bez zbytečného odkladu je strážník povinen policii oznámit, že má důvodné podezření o spáchání trestného činu.

Strážník obecní policie není oprávněn k zajištění stop, ale v případě, že se na místo činu dostaví jako první, je jeho povinností okamžitě vyrozumět Policii ČR. Místo zajistí až do příjezdu policie proti vstupu nepovolaných osob a zamezí tak případnému znehodnocení stop.

Dále strážník může omezit na osobní svobodě osobu nebo osoby, které se na místě činu zdržují. Pokud jsou zde důvody dle § 76 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. trestního řádu⁷⁰, policisté Policie ČR osobu podezřelou ze spáchání trestného činu mohou i zadržet.

Strážník může využít svá oprávnění dle zákona o obecní policii, a to jak k osobám, tak věcem, jako je prokázání totožnosti, podání vysvětlení, je oprávněn

⁶⁸ ČESKO. *Zákon č. 553/1991 Sb.*, Zákon České národní rady o obecní policii. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 1991, částka 104. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553/zneni-20180101>>.

⁶⁹ ČESKO. *Zákon č. 553/1991 Sb.*, Zákon České národní rady o obecní policii. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 1991, částka 104. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553/zneni-20180101>>.

⁷⁰ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb.*, Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In Sbíрка zákonů, Česká republika. 1962, částka 66. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?citace=1>>.

zakázat vstup na určené místo po nezbytně nutnou dobu, vyžádat osobní a věcnou pomoc a usměrňovat provoz na pozemní komunikaci.

Sám na místo činu nevstupuje, výjimkou je situace, kdy by bylo ohroženo něčí zdraví nebo majetek. V tomto případě se musí pohybovat co nejopatrněji, aby neničil stávající stopy, případně nevytvářel stopy nové a následně pak musí policistům označit místa, kde se pohyboval, a to i u osob jiných, jako jsou např. hasiči, lékaři, atd.

Dle § 158 odst. 1-3 zákona č. 141/1961 Sb. trestního řádu⁷¹ je Policie ČR policejním orgánem, který na základě poznatků a podnětů může učinit závěry o podezření, že byl spáchán trestný čin a na základě těchto zjištění směřují k odhalení pachatele. V případě zahájení úkonů trestního řízení sepisují záznam, jehož opis do 48 hodin odesílají státnímu zástupci. V rámci zajištění stop si policejní orgán může vyžádat vysvětlení od fyzických a právnických osob, ale také od státních orgánů. Vyjádření mohou žádat od příslušných orgánů, jsou to například znalecké posudky. Mohou zadržet podezřelou osobu požadovat odběr krve nebo biologického materiálu.

2. Kriminologická stopa, druhy stop a činnost strážníka na místě trestného činu.⁷²

Každý strážník musí být vzdělán v rámci trestního práva a kriminalistiky. Jsou speciálně školeni k tomu, aby znali druhy stop, aby se na místě pohybovali, aniž by něco poškodili a aby věděli, jak mají situaci a detaily popisovat.

V praxi to funguje tak, že strážník podává státní policii tzv. laický popis. Policii popíše skutečnosti, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, jde např. o utíkajícího pachatele nebo ujíždějící vozidlo. Je nutné tuto informaci předat bez zbytečného odkladu, aby bylo možné realizovat pátrání po horké stopě. Předání

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In Sbirka zákonů, Česká republika. 1962, částka 66. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?citace=1>>.

⁷² ČESKO. Zákon č. 553/1991 Sb., Zákon České národní rady o obecní policii. In Sbirka zákonů, Česká republika. 1991, částka 104. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553/zneni-20180101>>.

informací Policii ČR je důležité z důvodu, aby mohla začít vyšetřovat a provádět důkazy dle § 164 odst. 1-3 zákona č. 141/1961 Sb. trestního řádu.⁷³

Jak je již uvedeno v kapitole číslo tři, kriminalistická stopa je kriminalisticky relevantní informací a určitým odrazem dvou na sebe navzájem působících objektů. Existuje od svého vzniku až do zjištění a poté ji policie pomocí kriminalistických metod a prostředků vyhodnotí.

Důvod okamžitého vyrozumění policie je ten, že jsou stopy uchovávány po určitou dobu. Mohou být porušeny vnějšími vlivy, jako je déšť, vítr, sníh. Mohou být úmyslně odstraněny nebo zničeny někým, kdo je zainteresován nebo naopak neúmyslně odstraněny nebo poškozeny osobou nezainteresovanou. Chyba v zajištění stop může nastat i ze strany strážníků a policistů Policie ČR. Jde především o neprofesionální zajištění místa činu nebo neprofesionální ohledání a zajištění stop.

Nejčastější druhy stop, se kterými se strážníci setkávají, jsou stopy paměťové a materiální, zde pak zejména stopy daktyloskopické, biologické, mechanoskopické, trasologické, balistické, pachové a věcné.

3. Charakteristika místa trestného činu, základní úkoly strážníka na místě činu.

Místo trestného činu je především to, na kterém byl spáchán trestný čin, ale je to i související okolí. V těchto místech je velká pravděpodobnost výskytu stop pachatele nebo zúčastněných osob. Jedná se o místa, kde byl trestný čin dokončen, to mohou být např. rozbité dveře domu. Nebo se může jednat o pěšinu a cestu, kterou pachatel použil, aby se na místo a z místa dostal. Cestou mohl odhodit použité nástroje a mohl ztratit osobní věci. Proto je velmi důležité se soustředit i na blízké okolí.

Základních úkolů, které strážník plní, je několik. Pokud má podezření, že byl na místě spáchán trestný čin, oznámí toto neodkladně Policii ČR, pokud to situace vyžaduje, zajistí záchranou službu nebo hasičský záchranný sbor, aby se předešlo případným škodlivým následkům. Do příjezdu záchrané služby poskytuje první pomoc zraněným. Dle § 15 zákona o obecní policii může zamezit vstupu nepovolaných osob na místo, aby nedošlo k poškození stop a důkazů. Pokud na místo musí vstoupit, musí se pohybovat tak, aby nebyly žádné stopy porušeny a zničeny a přesně policii popíše, kde

⁷³ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In Sbírká zákonů, Česká republika. 1962, částka 66. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?citace=1>>.

se pohyboval, s čím manipuloval a jaké činnosti vykonával. V případě, že přistihne nějakou osobu na místě činu, je podle § 76 odst. 2 TR oprávněn tuto osobu omezit na osobní svobodě a zadržet ji. Pokud by osob bylo více, je nutné je oddělit, aby nedošlo k manipulaci a ovlivnění výpovědí. Tyto osoby jsou důležité, protože jsou nositeli paměťových stop. V případě, že se místem činu stala pozemní komunikace, je strážník podle zákona o pozemních komunikacích č. 361/2000⁷⁴ oprávněn řídit provoz do doby příjezdu státní policie tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost a plynulost provozu.

Čeho by se naopak měl strážník vyvarovat, je komentování situace a podávání informací médiím. Nesmí místo činu ani jeho okolí znečišťovat, tzn. nekouřit, nejíst, nepít, neodkládat osobní věci a nepoužívat žádné předměty nebo nástroje. Nesmí na místo vpustit cizí osoby, pokud to není nezbytně nutné. Výjimkou je potřebný zásah lékaře a hasičů. V tomto případě musí veškerý pohyb a informace o činnostech záchranného sboru předat policii hned po jejím příjezdu a po předání místa činu. Poučka, která platí pro kriminalisty zní: dát si ruce do kapes.⁷⁵

Souhrnem lze říci, že prvotní úkoly, které strážníci na místě konají, jsou především zajištění místa, omezení na osobní svobodě osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. Zodpovídají za to, že nebude místo nikým a ničím narušeno. Mohou požadovat prokázání totožnosti osob a všechny informace předávají Policii ČR, která místo přebírá. Policie už může dále pronásledovat pachatele a na základě zjištěných stop zahájit úkony trestního řízení.

7.1 Způsob vzdělávání a odbornost strážníků.⁷⁶

Každý strážník musí znát ústavní pořádek České republiky a musí mít základní znalosti právních předpisů uvedených ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 418/2008, kterou se provádí zákon o obecní policii a základy kriminalistiky v rozsahu, který je potřebný pro plnění úkolů obecní policie. Obec podává na Ministerstvo vnitra řádně vyplněnou přihlášku ke zkoušce, která obsahuje jméno a příjmení, datum narození, adresu trvalého pobytu, den vzniku pracovního poměru zaměstnance obce zařazeného do obecní policie, datum ukončení školení a potvrzení o vykonání výcviku k používání

⁷⁴ ČESKO. *Zákon č. 361/2000 Sb.*, Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů*, Česká republika. 2000, částka 98. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>>.

⁷⁵ Studijní texty vzdělávací společnosti AMOS

⁷⁶ ČESKO. *Vyhláška č. 418/2008 Sb.*, Vyhláška, kterou se provádí zákon o obecní policii. In *Sbírka zákonů*, Česká republika. 2008, částka 137. Dostupné z WWW: <<https://zakonyprolidi.cz/cs/2008-418>>.

služební zbraně a donucovacích prostředků a realizaci oprávnění podle zákona nebo jiného právního předpisu nebo prohlášení osoby, která řídí obecní policii, že výcvik bude absolvován nejpozději do termínu zkoušky stanoveného ministerstvem. Před zkouškou je obec povinna zajistit školení ve vzdělávacím zařízení, které má akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Povinností obce je také zajištění výcviku k používání donucovacích prostředků. Ten je zajištěn ve vzdělávacím zařízení nebo ho provede policie na základě dohody mezi obcí a policií. Na základě vykonání výcviku je čekateli vydáno potvrzení o vykonání výcviku, které je podmínkou ke složení zkoušky z odborné způsobilosti. Náklady na veškerý výcvik jsou hrazeny obcí.

Ministerstvo určuje rozsah odborných znalostí a předpokladů, rozsah výcviku, zkušební řád a stanovuje zkušební komisi, která je tříčlenná a určuje výsledek zkoušky. Zkouška se skládá ze dvou částí, z části písemné, jejíž splnění je podmínkou pro postup ke zkoušce ústní. Písemná zkouška se skládá ze čtyřiceti otázek a časový limit je stanoven na šedesát minut. U ústní části si strážník losuje jednu otázku, která zahrnuje tři podotázky a všechny musí být zodpovězeny. Tím se ověřuje strážníkovu schopnost aplikace teoretických znalostí. O vykonání zkoušky se sepisuje protokol. Při úspěšném vykonání zkoušky je vystaveno osvědčení a poté průkaz obecní policie. V případě, že strážník složí zkoušku neúspěšně, může ji dvakrát opakovat, aniž by musela být znovu odeslána přihláška. Termín je stanoven ministerstvem měsíc až tři měsíce od konání nebo prvního opakování. Pokud je zkouška i na druhý pokus neúspěšná, je možné ji opakovat nejdříve po uplynutí dvanácti měsíců od poslední zkoušky.

Odborná způsobilost strážníka se před komisí ověřuje čtyřikrát. Obec má povinnost každých pět let zabezpečit školení a výcvik ve vzdělávacím zařízení, které má akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Když strážník úspěšně absolvuje čtyři zkoušky, je mu ministerstvem vydáno osvědčení na dobu neurčitou. Ministerstvo si může vyžádat přezkoušení strážníka v případě, že je důvodné podezření o nedostatečné odbornosti nebo pokud dostane podnět od obce.

Vzděláváním a přípravou strážníků na zkoušky se zabývá v celé republice řada vzdělávacích společností. V jihočeském kraji jsou to vzdělávací společnosti AMOS v Českých Budějovicích a vzdělávací společnost TRIVIS ve Vodňanech.⁷⁷

⁷⁷ Studijní texty vzdělávací společnosti AMOS

8 Výzkum činnosti policistů Policie ČR a strážníků obecní policie

Výzkumná část je vypracována na základě řízených rozhovorů s jedním policistou PČR z územního odboru Příbram – podpraporčík M. T., jednou policistkou PČR z obvodního oddělení Rožmitál pod Třemšínem – praporčík L. T. a třemi strážníky městské policie Příbram. Konkrétně se dvěma, kteří pracují jako motorizovaná a pěší hlídková služba – J. S. a M. L. a jedním, který je zástupcem velitele směny. Dotazovaní si nepřáli uvádět svá jména, proto jsou zde uvedeny pouze jejich iniciály. Zástupce velitele směny si nepřál zveřejnit ani své iniciály.

Každému z dotazovaných byly položeny čtyři otázky, z nichž poslední dvě byly stěžejní a sice:

1. Na jaké pozici pracujete u Policie ČR / u městské policie?
2. Býváte na místě činu první?
3. Podílíte se na ohledání místa trestného činu? Pokud ano, jakým způsobem?
4. Navrhujete nějaké právní (organizační, taktické či jiné) změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě?

Výzkumná otázka č. 1

V odpovědi na první otázku bylo podstatné zjistit, kde dotazovaný pracuje a na jaké pozici. Rozhovory byly zpracovány se dvěma policisty policie ČR s hodností praporčík a podpraporčík a se třemi strážníky městské policie. Dva strážníci městské policie jsou zařazeni do hlídkové služby (prvosledové jednotky) motorizované a pěší a jeden strážník je zástupcem velitele směny.

Výzkumná otázka č. 2

Cílem druhé otázky bylo zjistit, zda se na své pozici objevují na místě trestného činu jako první. V případě policistů Policie ČR je 90 % pravděpodobnost, že se na místo dostaví jako první. U strážníků městské policie se názory rozcházely dle toho, jakou funkci daný strážník zastával. Jejich odpovědi lze shrnout tak, že spíše na místě trestného činu nezasahují jako první. Záleží také na tom, na jakou linku je konkrétní věc oznámena, zda na linku 156 nebo 158. V případě oznámení na linku 158 věc patří

Policii ČR, která je následně vyslána operačním střediskem, strážníci městské policie se tedy o konkrétním případě zpravidla nedozvídají.

Výzkumná otázka č. 3

Podstatné bylo zjistit, zda se dotazovaný podílí na ohledání místa trestného činu a pokud ano, jakým způsobem. Policisté Policie ČR se shodli v tom, že se na ohledání podílí vždy. Po příjezdu na místo zjišťují, co se stalo, zda se tam nenachází pachatel. Zajišťují místo a volají kriminalistického technika, se kterým na ohledání spolupracují, vyhledávají stopy po pachatelích a vše nafotí. V případě, že se na místě nachází svědci, jsou vyslechnuti a pokud by se tam nacházely i zraněné osoby, volají k nim záchranku.

Odpovědi strážníků městské policie byly shodné ve všech třech případech. Všichni odpověděli, že se na ohledání místa trestného činu nepodílejí, protože tato činnost nepatří mezi náplň jejich práce, nemají k tomu kompetence ani oprávnění.

Závěrem lze říci, že přítomnost na místě trestného činu se v praxi odvíjí od oprávnění a pravomocí uvedených v zákoně, které mají jednotlivé složky.

Výzkumná otázka č. 4

Poslední otázka měla za cíl navrhnout změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě trestného činu. Zde až na jednu výjimku nikdo nenavrhl žádnou právní, organizační ani taktickou změnu, která by mohla přispět ke zlepšení práce subjektů. Mohlo by to být chápáno tak, že spolupráce a organizace je na vysoké úrovni a není potřebné nic v současném systému zlepšovat. Jeden návrh se objevil od policisty územního odboru Příbram, který by navrhoval, aby každý územní odbor měl své oddělení psovodů. Dle jeho výpovědi je na příbramský územní odbor dojezd psovoda více než jedna hodina a toto vidí z taktického hlediska jako velký problém, který jim v některých situacích komplikuje ohledání místa.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila o popsání různých druhů kriminalistických stop a kriminalistických metod vedoucích k úspěšné identifikaci pachatele a k objasňování trestných činů. Čerpala jsem převážně z literatury, která je určena pro vysoké školy zaměřené na výuku kriminologie, kriminalistiky a trestního práva.

Oblast práce na místě činu, zajišťování kriminalistických stop a následná práce s nimi, kterou zajišťují policisté Policie ČR a práce strážníků obecních policií na místě činu před příjezdem Policie ČR, je velmi široká. Hlavním cílem bakalářské práce proto nebylo obsáhnout celé téma, ale popsat a věnovat se nejdůležitějším pojmům jako je kriminalistická stopa, metody a zásady, podle kterých policisté postupují při práci na místě trestného činu a následně porovnání povinností, oprávnění a činnosti policistů a strážníků. Práce je rozdělena do osmi hlavních kapitol, které se výše uvedeným pojmům věnují.

Hlavním cílem byla literární analýza pojmu kriminalistická stopa. I přesto, že se jednotliví autoři ve formulaci definic mírně liší (někteří definují příliš rozsáhle, někteří volí stručnější obsah) shodují se v zásadní věci, že jde o změnu v materiálním prostředí a ve vědomí člověka a že se jedná o místní, časovou nebo příčinnou souvislost s relevantní událostí. Tato definice se v lehce obměněných formách vyskytuje u každého autora. Dalo by se tedy říci, že lze najít jednu univerzální definici kriminalistické stopy.

Druhým cílem byla komparace povinností a oprávnění policistů PČR a strážníků městské policie při ohledání místa činu. Vzhledem k tomu, že městská a obecní policie není orgánem činným v trestním řízení, na rozdíl od Policie ČR, je zde opravdu velký rozdíl ve výčtu oprávnění jednotlivých sborů. Strážníci ve většině případů pouze zajišťují, aby nebylo místo nikým a ničím narušeno a předávají podstatné informace Policii ČR, kterou volají v případě, že vznikne podezření ze spáchání trestného činu.

Výzkum byl založen na kvalitativním výzkumu v podobě řízených rozhovorů s policisty a strážníky. Všechny rozhovory jsou uvedeny v příloze. Třetím cílem bylo na základě řízených rozhovorů zjistit, která složka se na místě trestného činu objevuje jako první, zda se podílí na ohledání místa činu, případně jakým způsobem a zároveň najít nedostatky, které by se daly zlepšit, aby došlo ke zlepšení práce jednotlivých subjektů

přítomných na místě trestného činu. Odpovědi lze shrnout tak, že z 90 % na místě relevantní události bývají policisté Policie ČR, strážníci městské policie se na místě jako první nacházejí velmi zřídka. Vzhledem k jejich oprávněním je toto logické. Policisté se zároveň po příjezdu zapojují do ohledání místa společně s technikem, kterého na místo přivolají. Hledají stopy po pachatelích, místo pečlivě nafotí a zajistí, případně poskytují první pomoc a volají pro zraněné osoby záchrannou složku. Co se týká návrhu na zlepšení spolupráce, pouze jeden z pěti dotazovaných odpověděl kladně. Dle jeho názoru by bylo vhodné, aby každý územní odbor Policie měl své oddělené psovody, aby se jejich dojezd na místo zkrátil. V současné době je například na územní odbor Příbram dojezd psovoda více než hodina, a to dotazovaný vidí z taktického hlediska jako velký nedostatek. Vcelku jde ale říci, že nikdo jiný z dotazovaných nemá žádné návrhy na zlepšení spolupráce jednotlivých subjektů, současná situaci jim pravděpodobně vyhovuje.

Problémem při zpracování rozhovorů byla časová tíseň některých policistů a strážníků a zároveň neochota zodpovědět dotazy. Nechtěli uveřejňovat svá jména, proto jsou poskytnuté rozhovory uvedeny pouze s iniciálami každého dotázaného. Všem, kteří rozhovor poskytli, patří veřejné poděkování.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*, Praha : Linde Praha, 2006. 871 s. ISBN 80-7201-594-X.
2. DOLEŽALOVÁ, B. a kol. *Kriminalistická technika*, Pezinok : SOŠ PZ Pezinok, 2012. 118 s. ISBN 978-80-970154-2-8.
3. FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*, Brno : Masarykova univerzita, 2015. 392 s. ISBN 978-80-210-7687-7.
4. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*, Praha : C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-8789.
5. MUSIL, J. a kolektiv. *Kriminalistika – vybrané problémy teorie a metodologie*, Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0.
6. MUSIL, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3.
7. POLÁK, P., KUBALA, J. *Repetitorium kriminalistiky*, Bratislava : Iura Edition, 2009. 210 s. ISBN 978-80-8078-351-8.
8. PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika I*, Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1995. 98 s. ISBN 80-7067-451-2.
9. PROTIVINSKÝ, M. *Základy kriminalistiky*, Praha : Armex Publishing, 2014. 160 s. ISBN 978-80-86795-50-8.
10. STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3.
11. STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7.
12. STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 446 s. ISBN 978-80-7380-409-1.
13. STRAUS, J., NĚMEC, M. *Teorie a metodologie kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1.
14. STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 175 s. ISBN 80-86473-82-1.
15. ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 408 s. ISBN 978-80-7380-343-8.

Elektronické zdroje

1. SLOVNÍK CIZÍCH SLOV [online]. © 2005-2019 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z WWW: <<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modus-operandi>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. *Zákon č. 265/2001 Sb.*, Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-265>>.
2. ČESKO. *Zákon č. 361/2000 Sb.*, Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 98. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>>.
3. ČESKO. *Vyhláška č. 418/2008 Sb.*, Vyhláška, kterou se provádí zákon o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 137. Dostupné z WWW: <<https://zakonyprolidi.cz/cs/2008-418>>.
4. ČESKO. *Zákon č. 553/1991 Sb.*, Zákon České národní rady o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553/zneni-20180101>>.
5. ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb.*, Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1962, částka 66. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?citace=1>>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- studijní texty vzdělávací společnosti AMOS
- PAVELKOVÁ, E. Metodika vyšetřování loupeží. Plzeň, 2013. Diplomová práce. Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí diplomové práce : plk. JUDr. František Vavera, Ph.D.

Přílohy

Rozhovor s policistou PČR – M.T.

1. Na jaké pozici pracujete u Policie ČR / u městské policie?

Pracuji na pozici hlídkové služby, konkrétně prvosledová hlídka v hodnosti podpraporčík.

2. Býváte na místě trestného činu první?

Ano, z 90 % jsem na místě vždy první.

3. Podílíte se na ohledání místa trestného činu? Pokud ano, jakým způsobem?

Zaleží vždy na konkrétní situaci, ale ano, OBČAS (závažné věci) se podílím. S kriminalistickým technikem se pokouším vyhledat různé stopy po pachatelích.

4. Navrhujete nějaké právní (organizační, taktické či jiné) změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě trestného činu?

Rozhodně by bylo lepší, kdyby každý ÚO měl své oddělení (útvary) psovodů, na náš územní odbor je dojezd psovoda přes hodinu, což si myslím, že je z taktického hlediska velký problém.

Rozhovor s policistkou PČR – L. T.

1. Na jaké pozici pracujete u Policie ČR / u městské policie?

Na pozici praporčíka.

2. Býváte na místě trestného činu první?

Většinou ano.

3. Podílíte se na ohledání místa trestného činu? Pokud ano, jakým způsobem?

Ano a to tím způsobem, že po příjezdu na místo zjistím, co se přesně stalo, zda se na místě nenachází pachatel, zajistím místo, vyslechnu případné svědky, zavolám kriminalistického technika. Zjistím, zda se na místě nenacházejí nějaké stopy, které by technik mohl zajistit. Pokud jsou na místě zraněné osoby, zavolám záchranku. Vyčkám na příjezd technika a pak s ním ohledám místo. Celé místo nafotím.

4. Navrhujete nějaké právní (organizační, taktické či jiné) změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě trestného činu?

V současné době mě nic nenapadá, co by se konkrétně dalo zlepšit.

Rozhovor se strážníkem městské policie – J. S.

1. Na jaké pozici pracujete u Policie ČR / u městské policie?

Nyní konkrétně pracuji na hlídkové službě/prvosledová jednotka.

2. Býváte na místě trestného činu první?

Kolikrát ano, jsme po většinu času vysíláni operačním důstojníkem jako první hlídka, která má danou situaci řešit ať už se jedná o cokoliv

3. Podílíte se na ohledání místa trestného činu? Pokud ano, jakým způsobem?

Mezi naší práci ohledání místa TČ nepatří.

4. Navrhujete nějaké právní (organizační, taktické či jiné) změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě trestného činu?

Nenavrhuji.

Rozhovor se strážníkem městské policie – M. L.

1. Na jaké pozici pracujete u Policie ČR / u městské policie?

Strážník hlídkové služby - jak motorizované, tak i pěší.

2. Býváte na místě trestného činu první?

Záleží, zda je věc oznámena na linku 156 nebo 158, ale většinou jsou trestné činy oznamovány na linku 158, takže jako strážník MP na místě většinou jako první nejsem, ale jak jsem psal výše, záleží kam je věc oznámena.

3. Podílíte se na ohledání místa trestného činu? Pokud ano, jakým způsobem?

Ne

4. Navrhujete nějaké právní (organizační, taktické či jiné) změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě trestného činu?

Ne

Rozhovor se strážníkem městské policie

1. Na jaké pozici pracujete u Policie ČR / u městské policie?

Městská policie – Zástupce velitele směny

2. Býváte na místě trestného činu první?

Pravidlem to není, ale možné to je

3. Podílíte se na ohledání místa trestného činu? Pokud ano, jakým způsobem?

Ne

4. Navrhujete nějaké právní (organizační, taktické či jiné) změny, které by mohly přispět ke zlepšení práce jednotlivých subjektů přítomných na místě trestného činu?

Ne